

JOÃO

Nymerohpyry Jezu poko

João

Ekarotopo

Sero *João* nymerohpyry ekarõko nase moino ro Ritonõpo maro Jezu ehtopõpyry poko, Ritonõpo Omiryne kynexine. Ahnome tonuruse ynororo zae Ritonõpo ehtoh enepotohme, kypyno xine aehtoh roropa. Tynnymerohpyry ae kuamorepatorỹko João mana Jezu enetupuhotohme kyya xine Kuesẽkõme, Ritonõpo mũkuru nymyryme exiryke. Aenetuputyryke kyya xine isene exiko sytatose jũme Ritonõpo maro (João 20.31).

Apitoryme Jezu jamitunuru poko ekarõko mana. Razaru ãsemãkatopõpyry ropa poko tokarose Ritonõpome Jezu enetupuhpotohme. Isene ehtoh Rihpõme mana, ãsemãkaponeme roropa. Ezurume roropa mana isene ahno ehtohme. Tummy omi poe ahno apiakaneme roropa mana. Tuzenu Kurã enehpory poko toytose ropa ynororo ahtao, Ritonõpo Zuzenu oehnõko mana Jezu poetory tõ amorepase zae Jezu ehtoh poko emero porehme. Etyhpyryme ekarõko nase Jezu hxirotopõpyry poko te, exixihmatopõpyry poko te, aẽsemamyry ropa poko te, Jezu osenepotopõpyry poko roropa typoetory tomo a, enara.

Sero pape ao

Jũme Ritonõpo maro Jezu ehtopõpyry 1.1-18
Jezu erohpitory 1.19-51

1. João ahno ěpurihkane erohtopõpyry 1.19-34
 2. Jezu poetory tõ apitorymãkomo 1.35-51
- Jezu erohtopõpyry Karirea po, Jutea po 2.1–12.50
- 7me ěmepyy aropotopõpyry Jezu a Jerusarẽ po 13.1–19.42
1. Jezu typoetory tõ maro 13.1–17.26
 2. Aetuarimary te, aorikyhpyry, ekepyry zonẽtopõpyry 18.1–19.42
- Aẽsemamyry ropa, Jezu osenepotopõpyry 20.1-31
- Etyhpyrymã: Jezu osenepotopõpyry ropa, Karirea po 21.1-25

¹ Nono onyripitopyra ro Ritonõpo ahtao Jezu Kyrixtu nae ro ehse. Kuamorepanekõme ynororo Ritonõpo poko. Ritonõpo maro ynororo ehse, Ritonõpome ro toexiryke.

² Pake ro Ritonõpo maro ehse Kuamorepanekõ Ritonõpo poko.

³ Eya tyripose Ritonõpo a emero porehme. Imepỹ nyrihpyry pyra. Emero porehme inyrytã rokene.

⁴ Typoero isene toehse. Morara exiryke tarona tooehse saerehkaneme samo. Saerehkane saereh ãko. Moro sã tooehse ynororo sero põkõ amorepase Ritonõpo omiry poko, tuaro kuehtohkõme.

⁵ Tuhke ajoajohpãkõ kynexine. Yrome Jezu onymynyhpãkaposaromepyra toh kynexine. Ritonõpo omiry poko imehnõ anamorepakehpyra kynexine ynororo.

⁶ Mame Ritonõpo nenyokyhpyryme mokyro, esety João.

⁷ Kuuruse xine tooehse ynororo saerehkaneme exikety poko. Kuuruse xine tooehse aomiry eta-tohme kyya xine, Jezu enetupuhtohme roropa kyya xine.

⁸ Mokyro nymyry saerehkaneme pyra kynexine repe. Yrome saerehkane poko urutõme ehtohme tymenekase ynororo Ritonõpo a.

⁹ Saerehkanemã mokyro, nono pona ayhtoh-pyry. Kuamorepatorÿko mã emero, Ritonõpo omiry poko.

¹⁰ Ritonõpo poko amorepatõme nymyry mã mokyro nono pona aepyhpyry. Sero nono tyri-
pose eya Ritonõpo a. Yrome sero põkõ tyrihpõkõ onenetupuhpyra toto.

¹¹ Tosaka tooehse ynororo repe, yrome jekyry tõ ise pyra.

¹² Yrome toitoine ise toehse toto. Tonetupuhse eya xine. Morara exiryke mokaro tyrise ty-poenõme Ritonõpo a tonetupuhse eya xine exiryke.

¹³ Moro enetuputyryke kyya xine Ritonõpo poenõme enurũko sytatose, kysekõ ae kuenuru-topõpyrykõ pokoino pyra, imehnõ pokoino pyra roropa. Ritonõpo poe rokẽ enurũko sytatose, ty-poenõme kyrirykõ se toexiryke.

¹⁴ Mame mokyro, Ritonõpo poko amorepatõ ah-
nome tonuruse. Kymaro xine ehse. Kure nymyry aexiry tonese yna a. Iirypyrymãkõ pyno aexiry tonese yna a. Zae aexiry roropa tonese yna a. Kure rokẽ Tumũkuru tyrise Ritonõpo a imehxo aehtohme, Tumũkuru nymyryme exiryke.

¹⁵ Ipoko imehnõ turuse João a. Ynara tykase ynororo imoihmãkõ netaryme:

– Mose poko kuuruatosene. Ynara asene oya xine: “Imepỹ oehnõko mana okomino Imehxo Exikety. Ywy ase ime hkopyra, ynororo ime kuhse mana. Osemazuhme jenurune repe. Yrome ynororo osemazuhme nymyry. Enurupyra ro jah-tao nae ro ehse ynororo,” ase oya xine mose ro poko, tykase João eya xine.

¹⁶ Kypyno xine ro mana iirypyryme kuahtao xine. Morara exiryke kure kyriatosene.

¹⁷ Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ynara tykase: “Kure rokẽ ehtoko iirypyryme pyra,” tykase. Yrome Jezu Kyrixtu kypyno xine ro mana iirypyryme kuahtao xine ro. Ynoro rokẽ zae kyri-toryỹko ropa mana.

¹⁸ Ritonõpo onenepitopyra sytatose ipunaka. Toiro rokẽ mã ipoko kuamorepatorỹko. Mokyro Ritonõpo mũkurume exikety. Tummy maro exiket-yime roropa ynororo mana.

João nekarohpyry

(Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; Ruka 3.1-18)

¹⁹ Morarame juteu tomo a typoetory tõ tony-ohse.

– Ytotoko, oturupotatoko João a: “Onoky nymyry keh mano?” kaxitatoko eya, tykase toto tynenyokyry tomo a. Inenyohtyãkõ Ritonõpo maro oturuketõ kynexine, Rewi pakomotyã kynexine, enara. Toto enyokyhpõkõ juteu tõ kynexine Jerusarẽ põkomo, parixeu tomo, enara enyokyhpõkõ kynexine. Mame toytose toto oturupose:

– Onoky nymyry keh mano? tykase toto, juteu tõ nenyohtyã João a.

²⁰ Mame João mynyhme pyra toehse. Ynara tykase ynororo, tozuhse toto eya:

— Kyrixtu kara ase. Ritonõpo nymenekahpyry kara ase. Nono pökō kurākaneme imenekahpyry kara ase, tykase eya xine.

²¹ — Ynorome pyra awahtao onoky keh ma roropa? Eria mahno? Moepyase ropa tokoh ro kapu ae? tykase toh eya.

— Arypyra, ynoro kara ase, tykase João eya xine.

— Pakato roh mahno, urutono? Moepyase ropa tokoh ro kapu ae? tykase toto eya.

— Arypyra, tykase ynororo eya xine.

²² — Yna zuruko, tykase toto. — Onokyh koh ma roropa? Otara oekary arōko ynanah oekaropyra awahtao? tykase toto eya.

²³ Mame ynara tykase João eya xine:

— Ritonõpo omiry ekaroneme rokē ase. Imūkuru oehtāne rokē ase urutōme. Oorypyrykō irumekatokoto. Kuesēkō oehnōko mana. Morara exiryke oorypyrykō irumekatokoto aomiry etatohme oya xine. Morara kynako Izaja ekepyry, Ritonõpo omi poe urutō pake. Moro saaro morara āko roropa ase oya xine, tykase João eya xine.

²⁴ Mame ynara tykase parixeu tō omihpyry arohpōkō João a:

²⁵ — Kyrixtume pyra awahtao oty katohme imehnō ĕpurihkāko mah? Eriame pyra awahtao, pake ro urutōme pyra roropa awahtao? tykase toto eya.

²⁶ Mame João a tozuhse toto:

— Nakuaka rokē toto ĕpurihkāko ase. Yrome arānao xine imepỹ mana. Mokyro waro pyra matose.

²⁷ Okomino oehnõko mana Imehxo Exikety ipunaka. Imaro jahtao ihxitapãnõko ase kure aexiryke, kure jexiry motye kuhse ynororo, tykase eya xine João.

²⁸ Morara toehse Petania po, Joatão mõpoe, João a ahno ĕpurihkatopõpyry po.

Kaneru mũkuru sã Ritonõpo mũkuru

²⁹ Yrokokoro Jezu oepyry tonese João a. Ynara tykase ynororo:

— Kaneru mũkuru kurã etapãko mã toto Ritonõpo maro oturuketomo. Yrome Ritonõpo nymenekahpyry mose ro, kaneru mũkuru sã mose orihnõko mana, nono põkõ rypyry korokatohme.

³⁰ Mose ro poko kuuruatosene. Ynara ase: “Imepỹ oehnõko mana okomino, Imehxo Exikety ipunaka. Osemazuhme jenurune repe. Yrome osemazuhme kuhse ynororo mana. Enurupyra ro jahtao nae ro ehse ynororo,” ase oya xine mose ro poko.

³¹ Pake onenetupuhpyra exiase repe. Ritonõpo mũkurume pyra ekaroase repe. Yrome ahno ĕpurihkase oepyase Ritonõpo omi poe, Imũkuru waro Izyraeu tõ ehtohme.

— Mame Ritonõpo Zuzenu yhtory enease. Ynara nase Ritonõpo ya:

³² “Juzenu yhtory enẽko mase orutua pona. Mokyro Juzenu ekaroneme nymyry mana oya xine,” nase mokyro ya, ahno ĕpurihkaneme jenyokyhpono.

³³ Mame imeĩpo Ritonõpo Zuzenu yhtory kapu ae enease rahkene. Utukuimo panõ nyhtoase Jezu pona.

³⁴ Moro enease. Morara exiryke: “Ritonõpo mūkuru nymyry mose ro,” ãko ase oya xine, tykase João eya xine.

Jezu poetory tō osemazuhmãkomo

³⁵ Yrokokoro João moroto ropa kynexine, ty-poetory tō maro oseruao kynexine. Ipoetory tō asakoro.

³⁶ Jezu ytory eneryhtao tyya ynara tykase João typoetory tomo a:

— Ritonõpo nymenekahpyry mose ro. Kaneru mūkuru sã mose orihnõko mana, nono põkõ rypyry korokatohme, tykase João.

³⁷ Morara kary etaryke João poetory tomo a Jezu tokahmase eya xine.

³⁸ Jezu tōsenuhmase tỹkakoxi toto ěpataka. Tokah-mary eneryke tyya ynara tykase Jezu eya xine:

— Oty se hko hmatou? tykase ynororo eya xine, tōturupose.

— Arypyra. Otoko oesary nah? tykase toto Jezu a.

³⁹ — Ehmaropa, tykase ynororo. — Senetatose jesary, tykase ynororo eya xine.

Toytose toto esary enese. Mame 4 orame toytose exiryke, tykohmãse toto Jezu maro.

⁴⁰ Toiro Jezu ekahmahpõ esety Ātare, Ximão akorõ mokyro Ātare. Ximão esety akorõ Peturu.

⁴¹ Axĩ toytose Ātare turui zuruse:

— Kyrixtu ynaneneno, tykase ynororo eya. (“Kyrixtu” kary “Ritonõpo nymenekahpyry, Kukurãkanekõme” kary.)

⁴² Morarame Ximão tarose zakorony a Jezu enese.

Mame Ximão eneryhtao ynara tykase Jezu eya:

– Ximão mase, João mūkuru. Tyoro oesehpāko ase, Peturume, tykase Jezu eya. (“Peturu” kary “topu” kary.)

Piripe tō eahmatopōpyry Natanaeu maro

⁴³ Yrokokoro Jezu toytose Karirea pona. Piripe toporyse ahtao tarose eya toytotozome.

– Eropa, tykase ynororo eya.

⁴⁴ (Piripe patary Petesaita, Piripe te, Ātare te, Peturu, enara. Toto esary moroto kynexine Petesaita.)

⁴⁵ Mame Piripe toytose Natanaeu enese. Ynara tykase, eya turuse:

– Mokyro ynanenease Ritonōpo nymenekahpyry. Ipoko tymerose Moeze a pake, Ritonōpo nymeropohpyryme. Ipoko tymerose roropa pake urutō komo a. Jezu mokyro Joze mūkuru, Nazare pono, tykase Piripe Natanaeu a.

⁴⁶ – Naary rokene! Imehxo exikety pyra reh moroto mana Nazare po, tykase Natanaeu eya.

– Senetase, tykase Piripe. Natanaeu tarose eya.

⁴⁷ Natanaeu oepyry eneryhtao tyya, ynara tykase Jezu:

– Izyraeu paryme nymyry mahno, ajoajohpe pyra exikety mahno, tykase Jezu eya.

⁴⁸ – Otāto puhkoke juaro mano? tykase Natanaeu Jezu a.

– Pake ro oenēko akene, wikeira zopino ro awahtao. Moeroro awahtao oenēko akene okohmara ro Piripe ahtao. Moroto wikeira zopino makene, tykase Jezu eya.

49 – To! Urutõme mase, tykase Natanaeu eya.
 – Ritonõpo mũkuru nymyryme mase. Izyraeu tõ
 esẽme mase, tykase ynororo Jezu a.

50 Ynara tykase Jezu eya:

– Kuenetupuhno jomiry pokoino? “Wikeira
 zopino kueneno,” katopõpyry pokoino? Moro
 jomiry motye kuhse etãko mase, yjमितunuru ro-
 ropa enẽko mase, tykase Jezu Natanaeu a.

51 Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra ase, ywy ase Kapu ae Ayh-
 tohpyry. Imeĩpo kapu enẽko matose totapuruh-
 makase, Ritonõpo nenyokyry tõ enẽko roropa
 matose onuhnõko, yhtõko roropa Kapu ae Ayhto-
 pyry pona, tykase Jezu eya xine.

2

Imepỹ pytatoh po Kana po

1 Morarame asakoro tõmehse ropa ahtao juteu
 tõ pytatoh toehse Kana po, Karirea rãnao. Jezu ẽ
 moroto kynexine.

2 Jezu roropa toahmase ipoetory tõ maro toto
 ytotohme myaro.

3 Morarame ynara tykase Jezu eny:

– Aimo, pake eukuru nenahno, toto okuru,
 tykase ynororo tumũkuru a, eukuru tonahse
 exiryke.

4 – Aja, tykase Jezu, – oty katohme õmipona
 jyriry se mano? Papa rokẽ mã tyjमितunuru
 enepopitory waro mã imehnomo a. Morara
 exiryke aomipona rokẽ ase erohnõko, tykase Jezu
 eya.

5 Mame tapyi esẽ poetory tomo a ynara tykase
 Jezu eny:

— Mose omipona rokē ehtoko, umūkuru omipona, tykase ynororo eya xine.

⁶ Toipe juteu tomo, otytyko akurihnōko toto. Osemahnōko roropa toto itamurume. Morara exiryke moroto kynexine otytyko akurihtoh eny topu risemy, 6me, sē rituru pune exiketomo.

⁷ Mame:

— Moro aka arykako, tykase Jezu tuna poko, tapyi esē namoto tomo a.

Tuna ã typehkase eya xine tuna ke.

⁸ — Seromaroro eukuru anỹtoko, ekarotohme erēnatoh aporesemyry a, tykase Jezu eya xine.

Mame eukuru taropose eya xine rahkene. Uwa eukurume tanyhtanohpose eya tunãpo.

⁹ Morarame eukuru tukupose aporesemy a. Tuaro pyra ynororo tuna risē poko, Jezu nyrihpyry poko. (Mokaro rokē tuaro, tonese tyya xine exiryke.) Morara exiryke aporesemy a erēnakety tykohmase tyya, orutua.

¹⁰ Ynara tykase ynororo eya:

— Oty katoh sē ke yna anauhpara make apityryme hro? tykase ynororo pytakety a. — Seromaroro rokē tokoh sero kurã ekamopitōko ma, tykase eya aporesemy.

¹¹ Moro ke Ritonōpo jamitunuru tonepopitose Kana po, Karirea rãnao. Moroto Ritonōpo mūkurume toexiry tonepopitose Jezu a. Morarame ipoetory tomo a tonetupuhpitose.

¹² Moromeĩpo Kapanaũ pona toytose toto, Jezu, jeny, zakorō tomo, ipoetory tomo. Enara toh toytose morotona. Tynyhse toto tuhke pyra moroto.

*Ritonõpo Tapyĩ taka Jezu ytotopõpyry
(Mateu 21.12-13; Maku 11.15-17; Ruka 19.45-46)*

¹³ Mame juteu tõi otuhtoh konõto ameke pyra ahtao Jezu toytose Jerusarẽ pona. Otuhtoh konõto esety kynexine Paxikoa.

¹⁴ Mame Ritonõpo Tapyĩ taka toytose tahtao pui ekamonanõ tonese eya moro myhto, pui ekamonanomo, kaneru ekamonanomo, parutopuruimo ekamonanõ roropa, enara moroto toto, tonese Jezu a toto eky tõi maro. Tineru emetakamananõ roropa tonese eya itinerũkõ maro tonese eya meza po.

¹⁵ Mokaro pipohtoh tyrise eya apopitu panono. Moro ke emerõ taropose ropa toto eya. Itinerũkõ tuputokapose roropa eya.

¹⁶ Ynara tykase ynororo parutopuruimo ekamonanomo a:

— Oekykõ arotoko ropa taroino. Osepekahtoh tapyĩme sero tapyi onyripyra ehtoko. Sõ tapyi Papa maro oturutopo. Osepekahtoh kara, sero, tykase Jezu toto a.

¹⁷ Mame moro eneryke tyya Ritonõpo omihpyry poko tutuarõtase ropa toto, ipoetory tomo. Ynara tymerose aomiryne pake: “Sam ãko ase, Papa, amaro oturutoh eneryke ya, amaro oturutoh se nymyry jexiryke,” katoh tymerose pake. Moro poko tutuarõtase toto Jezu poetory tomo.

¹⁸ Morarame tõturupose juteu tõi tuisary tõi Jezu a:

— Onoky omi poe moxiã maropõ rohpa taroino? Oty rĩko hma taroino awaro yna ehtohme? tykase toto eya.

¹⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Sē tapyi kararahñōko matose repe. Yrome oseruao tōmehse ahtao imyakamāko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

²⁰ – Sē tapyi myakamāko ropa ma oseruao rokē tōmehse ahtaho? tykase toto Jezu a tōturupose. – Tuhke sātā mā jeimamyry taropose sē tapyi riry poko, 46me jeimamyry taropose, tykase toto Jezu a.

²¹ Yrome toorikyry poko rokē oturūko Jezu kynexine.

²² Imeīpo tōsemāse ropa Jezu ahtao, aorihxīpo, tutuarōtase ropa ipoetory tomo aomihpyry poko. Zae aehtopōpyry poko tonetupuhse toto a. Zae Ritonōpo Omihpyry exiry poko tonetupuhse ropa eya xine.

Ahno ehtoh waro mā Jezu

²³ Mame Jerusarē poro Jezu ahtao tuhke kurākōkara tukurākase ropa eya. Inukurākatyā tonese Oseahmatoh Paxikoa pokō komo a. Morara exiryke Ritonōpo nymenekahpyryme Jezu tonetupuhse eya xine.

²⁴ Yrome Ritonōpo poe toexiry onekaropyra kynexine, emero ahno ajohpanory waro toexiryke.

²⁵ Imehnomo a tururu se pyra roropa kynexine, ahno kurohtao zuaro toexiryke.

3

Jezu maro Nikotemu oturutopōpyry

¹ Mame orutua mokyro, esety Nikotemu. Tuisame ynororo kynexine, juteu esēme. Parixeume roropa kynexine.

² Koko toytose ynororo oturuse Jezu a. Ynara tykase ynororo:

— Amorepatōme mase. Awaro ynanase. Ritonōpo nenyokyhpyryme mase yna amorepaneme. Ynara exiryke, Ritonōpo poe pyra awahtao Ritonōpo jamitunuru onenepopyra mexiry yna a, tykase eya Nikotemu.

Ynara tykase Jezu eya:

³ — Zae rokē ynara āko ase oya, enuruzomopyra awahtao xine, Ritonōpo tuisame exiry onenepyra ekurehnōko matose, tykase Jezu eya.

⁴ — Otātohxo orutua konōto enuruzomōko ropa nahe otomose? tykase Nikotemu eya, tōturupose. — Kysekō wakuru aka omōzomopŷme sytatose toehse inūme. Otātohxo enurūko ropa ynanah? tykase Nikotemu eya.

⁵ — Zae rokē ase ynara āko oya, tōpurihkase awahtao xine kure repe. Yrome Ritonōpo Zuzenu poe oenururukohtao rokē Ritonōpo poenōme exīko matose. Morara ahtao rokē Ritonōpo esaka omōnōko matose.

⁶ Opūkō poe ahnome enurūko matose. Yrome Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo poenōme enurūko matose.

⁷ Osenuruhkara exiko jomiry poko, ynara karyhtao: “Oenururu se ropa mase aporo Ritonōpo esaka oytotohme,” kary poko osenuruhkara exiko.

⁸ Tyryrykane ke mana xiaxiake tyryry āko. Moro etāko mase repe. Yrome: “Ozeino ke oehnōko nae? Aza ytōko nae?” āko matose zuaro pyra oexirykōke. Moro sã mã Ritonōpo Zuzenu poe enuruketomo. Zuaro pyra matose repe yrome

Ritonõpo Zuzenu poe Ritonõpo poenõme exïko matose, tykase Jezu eya.

⁹ — Otãto keh morohne nae? tykase Nikotemu Jezu a.

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya:

— Juteu tõ amorepaneme mase repe. Otãtome serohne waro pyra mahno? tykase Jezu Nikotemu a.

¹¹ — Zae rokẽ ynara ãko ase oya, zuaro jehtoh poko ase ourũko. Josenuhmatopõpyry poko oya ekarõko ase roropa. Yrome jotururu etary se pyra matose.

¹² Ajohpe rokẽ jekarõko mase otarame senohne poko oururuke ya. Morararo kapuaõkõ poko oururuhtao ajohpe rokẽ jekarõko mase roropa.

¹³ Sero nono põkõ onuhpitopyra mana kapu aka. Ywy rokẽ ase Kapu ae Ayhtohpyry.

¹⁴ — Pake Moeze a okoi panõ tyrise, Ritonõpo omi poe, metau risemy. Mokyro tanÿse eya ona po wewe pokona, okoi nese Katyã neneryme, orihpyra toto ehtohme. Mokyro sã mã Kapu ae Ayhtohpyry anÿnõko mã toto wewe pokona,

¹⁵ emero porehme enetupuhtohme, orihpyra toehtohkõme jumãme.

¹⁶ Ritonõpo sero nono põkõ pyno ipunaka. Morara exiryke Tumũkuru toirõ tonehpose eya, emero porehme enetupuhtohme tosẽkõme, orihpyra ehtohme, jũme imaro ehtohme.

¹⁷ Sero põkõ pynanohse Tumũkuru tonehpose Ritonõpo a, toto onuãnohpyra aehtohme.

¹⁸ — Ritonõpo mũkuru enetupuhnanõ omõpyra mã toto iirypyrymãkõ wãnohtoh taka. Mãpyra

onenetupuhpynõ tuãnohsãme exiko mã toto onenetupuhpyra aexirykõke.

¹⁹ Oty katoñ toto wãnohnõko Ritonõpo nae? Ynara exiryke, Tumükuru tonehpose eya repe. Yrome tyrypyrykõ se rokẽ sero põkõ mana. Ritonõpo mükuru saerehkaneme mana. Yrome saerehkane se hkopyra sero põkõ mana. Xinukutumã se rokẽ toto iiryryryme toexirykõke.

²⁰ Tyrypyrykõ poko exiketõ Ritonõpo mükuru se pyra, saeremã pona ytopyra toehtohkõ samo, tyrypyrykõ enepory se pyra toexirykõke.

²¹ Yrome zae rokẽ exiketõ mã oehnõko Ritonõpo mükuru a, aomipona toto exiry waro imehnõ ehtohme, tykase Jezu Nikotemu a.

Jezu maro João ehtopõpyry

²² Morarame typoetory maro toytose Jezu Jutea pona. Okynã pohto rokẽ kynexine moroto typoetory tõ maro. Moroto typoetory tomo a imehnõ tõpurihkapose morotõkomo.

²³ João roropa imehnõ ãpurihkãko kynexine Enom po, tuna nae exiryke itamurume. Sarĩ pata maro Aenõ atameke pyra kynexine. Morotõkõ toytose João a osẽpurihkapose eya.

²⁴ (Omõpyra ro kynexine João ãpuruhpyry taka.)

²⁵ Morarame tõsezusezuhse toto, João poetory tomo juteu maro. Toekurãkary poko kure ehtohme Ritonõpo a, tõsezusezuhse toto.

²⁶ Mame João a toytose ipoetory tõ oturupose:

— Wenikehpyra ro hma, oximaro oehtopõpyrykõ poko Joatão mõpoe? Mokyro poko moturuase yna a. Mokyro mã imehnõ ãpurihkãko. Emero mã ytõko toto eya, tykase toto tosẽkomo a.

27 Ynara tykase João eya xine:

— Kure ehtoh anapoipyra sytatose, onekaropyra Ritonõpo ahtao.

28 Jomiry metatose ynara karyhtao ya: “Ritonõpo nymenekahpyry kara ase. Yrome ose-mazuhme tonehpose ase Ritonõpo a.”

29 Pytaketõ kê pytãko mana. Epe roropa tãkye exĩko mana tope pytaryke, aomiry etaryke tyya. Orẽpyrahxo Jezu ehtoh eneryke ya epe sã rokẽ ase tãkye.

30 Imehxo exĩko mokyro mana. Ywy ime hkopyra exĩko ase. Poremãnõko sã ase. Yrome tãkye ro ase, tykase João typoetory tomo a.

Kapu ae Ayhtohpyry

31 Mame Kapu ae Ayhtohpyry imehxo mana, emero motye mana. Sero nono põkõ senohne waro rokene. Senohne poko rokẽ oturũko toto. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry mã sero põkõ motye mana imehxo.

32 Tynenetyã poko oturũko mana. Tynetatyã poko roropa oturũko mana. Yrome aomiry onetara sero põkõ mana.

33 Aomiry se exiketõ rokẽ imehnõ tuarõtanohnõko mana kure Ritonõpo exiry poko.

34 Ritonõpo nenyokyhpyry zae Ritonõpo omiry ekarõko mana, Ritonõpo Zuzenu nae toexiryke.

35 Jummy Tumũkuru pyno ipunaka. Morara exiryke emero tokarose eya, emero esẽme aehtohme.

36 Ritonõpo mũkuru enetupuhnanõ orihpỹme exĩko. Jũme Ritonõpo maro exĩko mã toto. Yrome aomipona pyra exiketõ orihketõme ro mana.

Ritonõpo maro exipyra toh ekurehnõko mana. Toto zehno exikehpyra Ritonõpo mana Tumũkuru omipona pyra tokurehse toto exiryke.

4

Jezu a Samaria põ nohpo tuarõmatopõpyry

¹ Mame: “João tuapõkase Jezu a ahno ĕpurihkary poko. Ipoetory roropa tomãse,” kary totase roropa parixeu tomo a.

² (Yrome Jezu nymyry toto onĕpurihkara. Typoetory tõ a rokĕ tõpurihkaposē toto.)

³ Morara kary totase Jezu a ahtao, Jutea poe toytose Karirea pona ropa.

⁴ Samaria esemary ae toytose ynororo typoetory tõ maro.

⁵ Mame Xikaa pona toeporehkase toto Samaria rãnao moro pata kynexine. Moe pyra tupito, Jako nekarohpyry tumũkuru tupime, Joze tupime.

⁶ Jako tunahpyry moroto kynexine. Mame tãxiahtao toehse ahtao typorohse Jezu. Tuna ĕ pũtokoxi typorohse ynororo, typenekehse toytory poko toexiryke.

⁷ Morarame nohpo tooehse, Samaria pono, tuna anỹse.

— Ajohpãme sã tuna anỹko jokuru, tykase Jezu eya.

⁸ Pata pona toytose ipoetory tõ osemazuhme tonahsĕ epekahse.

⁹ Mame ynara tykase nohpo Jezu a:

— Juteume mase Samaria põ ase. Oty katohme mã tuna ekaropõko ya? tykase nohpo eya. (Toipe juteu tomo tytamurukõ omi poe imehnõ otuh-topõpyry aka otuhpyra toto.)

10 Ynara tykase Jezu eya:

— Ritonõpo nekarory onenetupuhpyra mase. Jenetupuhpyra roropa mase. Tonetupuhse oya jahtao: “Oya hko tuna se ano,” mykary ya. Mame tuna kurã ekarory oya soesoekane panõ ekarory oya, orihpyra oehtohme jũme, tykase Jezu nohpo a.

11 — Yrome moe tuna. Tuna puimato pyra roropa mase. Otokoinohxo ke morohne rĩko ma rokẽ?

12 Seny kytamurukõ nahkahpyry rokene tuna eny, tykase nohpo eya Jako nahkahpyry poko. — Sero tuna tõse eya, ipoenomo a, eky tomo a, enara. Kytamurukõ motyeh mahno? tykase nohpo eya, tõturupose.

13 Ynara tykase Jezu eya:

— Sẽ tuna enyryhtao oya ise ropa exĩko mase.

14 Yrome ynekarohpyry enyryhtao oya tuna se pyra ropa mase exĩko jũme. Ynara exiryke, ynekarohpyry oya soesoekane sã exĩko okurohtao mana. Moro pokoino orihpyra exĩko matose jũme, tykase Jezu eya.

15 — Ynara ãko oya hano, tuna se pitiko oya hano, jũme tuna se pyra ropa jehtohme, typenekehse jexiryke tuna puimary poko, tykase nohpo eya.

16 — Onio ikohmata, tykase Jezu eya. — Imaro osehko ropa, tykase.

17 — Tynioke pyra reh ahse, tykase, tozuhse eya.

— Ajohpe pyra mase. “Tynioke pyra ase,” mykano.

18 Oniõpyamo 5me turumekase oya. Mokyro onio seromato onio nymyry kara. Ajohpe pyra ro mase, tykase Jezu eya.

19 — To! Urutōme mase Ritonōpo poe, tykase nohpo eya morara kary etaryke tyya.

20 — Toiro joturupory se ase oya. Oty ka-tohme juteu tō Jerusarē po rokē Ritonōpo poko atākyemāko toh nae? Yna tamuru tō sero Samaria pōkō mō ypy pona rokē oturuse ytose toto, tykase nohpo Jezu a.

21 Ynara tykase Jezu eya:

— Etako pahne, okynā pyra sero Samaria po rokē pyra Ritonōpo poko atākyemāko matose. Jerusarē po roropa sero ro saaro exīko mana.

22 Samaria pōkō matose. Oneahmahpyrykō waro nymyry pyra matose. Yrome yna juteu tō asā xine pyra. Ritonōpo waro ynanase juteu tō poe sero pōkō kurākane tōtumakase exiryke.

23 Okynā pyra Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo eahmāko mā toto, zae Ritonōpo omipona se toexirykōke. Mokaro se mā Ritonōpo, tōmipona nymyry exiketō se.

24 Ritonōpo mā zuzenume. Morara exiryke ipoko exiketō Zuzenu poe rokē eahmāko mā toto. Zae aomipona exiketō mā eahmāko mā toto, tykase Jezu eya.

25 Ynara tykase nohpo eya:

— Ritonōpo nymenekahpyry oehnōko mana, Kyrixtu oehnōko. Tooehse ynororo ahtao emero kuamorepatorỹko mana, tykase.

26 — Ywy ase Kyrixtu, Ritonōpo nymenekahpyry, amaro oturukety, tykase Jezu nohpo a.

27 Morara karyhtao ro eya ipoetory tō tooehse ropa. Tōsenuruhkase toto jarao Jezu otururuke nohpo maro. Morarā nohpo amorepane jarao oturukety onenepitopyra toexirykōke, juteu tō

morara pyra exiryke, nohpo maro jarao oturupyra toto exiryke tytamurukõ poe. Yrome: “Oty se hko makẽ eya?” kara toh kynexine nohpo a. “Oty katohme mose maro oturũko make?” kara roropa toh kynexine Jezu a ipoetory tomo.

²⁸ Morarame tuna ã tynomose nohpo a axĩ toytotohme pata pona, morotõkõ zuruse.

²⁹ — Ehmaropa! Ahno senetatose, tykase nohpo. — Jenetupuhno mokyro emero ipunaka. Otarãme Kyrixtu mokyro, Ritonõpo nymenekahpyry, tykase morotõkõmo a ynororo.

³⁰ Morarame tuhke toytose toto nohpo maro Jezu enese.

³¹ Mame:

— Otuhkose, tykase ipoetory tõ eya. Yrome ynara tykase ynororo tozuhse toto:

³² — Tyoro tynahke ase. Zuaro pyra matose, tykase ynororo eya xine.

³³ Mame tõturuse toto oseya rokene:

— Otokoino tynahke nexino? Otarãme imepỹ inapyry enehno, tykase ipoetory tomo oseya rokene.

³⁴ — Jenyokyhpõ omipona jexiry se rokẽ ase. Moro ke rokẽ otuhnõko ase. Imehnõ tynapyry se ehtoh sã ase jerohtohme ekarohpyry otyhkary se rokẽ ase, tykase Jezu typoetory tomo a.

³⁵ — Ynara ãko matose ahno tupi poko: “Okyna ro mana. Asakoropane nuno nae ro tykyrysã anỹtohme,” ãko matose repe. Yrome ynara ãko ase oya xine, sero nono põkõ utupime sã nase. Enetoko ke. Seromaroro oehnõko toto Ritonõpo mũkuru enetupuhse. Tamorepanekõ se rokẽ toh nase, tykase Jezu typoetory tomo a.

36 – Kure rokẽ ypoetory epehmãko ase imehnõ enehtohme ya, orihpyra toto ehtohme jũme. Otãto ŷkyryryme exĩko? Jenetuputyryhtao rokene. Jenetupuhpyra ahtao ŷkyryryme exipyra exino. Morarame arykananõ mã tãkye exĩko ŷkyryry anỹnanõ maro, ypoetory tõ emamyry eneryke tyya xine, orihpyra toto exiry roropa eneryke tyya xine.

37 Zae ro ahno oturutopõpyry ynara karyhtao: “Toiro arykãko, imepỹ anỹnõko.”

38 Kuaropoaatose tupito pona oerohtopõpyrykõ kara pona, tykyrysã anỹtohme. Imehnõ toerohse arykary poko samo. Aerohtopõpyrykõ anỹnõko sã matose, tykase Jezu typoetory tomo a.

39 Morarame tuhke Jezu tonetupuhse Samaria põkomo a. Nohpo omi poe tonetupuhse toto a, ynara tykase exiryke: “Jenetupuhno mokyro emero ipunaka. Otarãme Kyrixtu mokyro,” tykase nohpo exiryke.

40 Morarame toytose toto Jezu a Samaria põkomo.

– Taro exiko aporo yna maro, tykase toto. Otuh-paro toh kynexine tamoreparykõ se toexirykõke. Morara exiryke asakoro tõmehse Jezu moroto.

41 Tuhkehxo tonetupuhse morotõkomo a Jezu omiry etaryke tyya xine.

42 Ynara tykase toto nohpo a:

– Seromaroro Kyrixtu enetupuhnõko ynanase õmi poe rokẽ pyra. Yna a nymyry aomiry totase. Zuaro ynanase. Kukurãkanekõ nymyry mokyro, tykase toto, Samaria põkomo.

Soutatu mũkuru kurãkatopõpyry ropa Jezu a

⁴³ Morarame asakoro tōmehse ahtao toytose ropa Jezu Karirea pona.

⁴⁴ Ynara tykase ynororo: “Toipe Ritonōpo poe urutō kō oneahmara toto ipataōkomo. Yrome imehnō pataōkō Ritonōpo poe urutō kō eahmāko toto.”

⁴⁵ Morarame Karirea pona toeporehkase Jezu ahtao taomikase morotōkomo a. Tākye toehse toto Jezu eneryke tyya xine. Pake tonese tyya xine Jerusarē po, Oseahmatoh Paxikoa pona toytose tahtao xine. Jezu jamitunuru tonese tyya xine exiryke Jezu waro toto. Wenikehpyra toehse toto.

⁴⁶ Mame Kana pona toytose ropa Jezu Karirea rānaō pona uwa eukurume tuna anyhtanohpo-topōpyry pona tyya. Moroto kowenu poetory mūkuru kure pyra kynexine Kapanau po.

⁴⁷ Mame: “Jezu tooehse ropa Karirea pona, Jutea poe,” kary etaryke tyya toytose ynororo kurākara zumy Jezu kohmase repe Kapanau pona aytotohme repe, tumūkuru kurākapotohme ropa, orihsasaka tumūkuru exiryke.

⁴⁸ Ynara tykase Jezu eya:

— Oty katoh jenetupuhpyra matou yjamitunuru onenepyra awahtao xine samo? tykase.

⁴⁹ — Ajohpāme sā ymaro eropa aporo. Umūkuru orihnōko mana, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁰ Ynara tykase Jezu eya:

— Ytoko ropa. Omūkuru nekurāka ropa, tykase.

Aomiry zae ehtoh tonetupuhse kowenu poetory a. Toeramase ropa ynororo tosaka ropa.

⁵¹ Mame aytory ropa ahtao tōsēpatakāmase toto typoetory tō maro:

— Omũkuru kure ropa nexino, tykase toto, ipoetory tomo.

⁵² — Oty orame ahtao nekurãka ropa? tykase tokaropose jumy a.

— Kokonie, xixi toetokorihmase ahtao, noxirohkehno omũkuru, tykase toto.

⁵³ Moro poko tutuarõtase jumy Jezu omihpyry poko: “Omũkuru kure ropa nexino,” katopõpyry ae ro imũkuru tõxirohkehse. Naeroro Jezu tone-tupuhse eya tosẽme, typoetory tõ maro.

⁵⁴ Mokyro kurãkary poko, tyjमितunuru tone-zomopose ropa Jezu a, Jutea poe tooehse ropa tahtao Karirea pona.

5

Kurãkara kurãkatopõpyry ropa Jezu a

¹ Morarame juteu tomo a otuhtoh konõto tyrise ropa, Ritonõpo poko atãkyematohme. Mame Jerusarẽ pona Jezu toytose.

² Mame moroto kynexine pata tapuremy. Yrome tuhke omõtoh kynexine Jerusarẽ pona ytoto. Toiro esety Omõtoh Kaneru. Moro pũto kynexine tuna pẽkamã ao, okyokynã kurokuro kara exikety. Omame etone omõtoh kynexine tuna zomye. Tuna tapyĩme roropa kynexine esety Petezata, epereu omiry ae.

³ Mame kurãkõkara kynexine moroto tapyi tao. Imoihme kynexine zara po rokene, tonurãkara te, jaxiry sekunahme exiketomo te, emary pakaihahnomo, enara toh kynexine moroto imoihme. (Tuna kurokuro kary eraximãko toh kynexine moro ao.

4 Okyokynahtao Ritonõpo nenyokyhpyry morotona oehse tuna kurokuro kamexipose. Kurãkõkara ehse osemazuhme aepukahpyry rokẽ kurokuro kane aka mokyro rokẽ ekurãkase ropa.)

5 Kurãkara kynexine moroto orutua. Tuhke rokẽ ikonopory taropose eya kure pyra toexiry poko rokene, 38me taropose kurãkara a.

6 Mokyro tonese ahtao Jezu a okynã kure pyra aexiry tonetupuhse eya. Ynara tykase ynororo eya:

– Aimo oekurãkary se ropa hmah? tykase.

7 – Ý, tykase kurãkara, Jezu tozuhse. – Yrome topeke pyra myhẽ ase, jarone pyra nakuaka kurokuro karyhtao. Jytory se jahtao imepÿ juapõkãko mana, tykase.

8 Ynara tykase Jezu eya:

– Owõko ropa hkoty. Awãty anÿko. Ytoytoko ropa, tykase.

9 Axĩ toekurãkase ropa mororome ro. Tãty tanÿse eya toytotohme ropa.

Oserematoh ae kynowõne ropa.

10 Morara exiryke juteu tõ tõturupose eya:

– Oty katoh erohnõko mano? Awãty aroarõko mano? Erohtoh kara sero seroae. Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a omipona pyra mase, tykase juteu tõ esã kuranõpokara a.

11 – Yrome jukurãkahpõ omi poe jowõno ropa. “Awãty anÿko. Ytoytoko ropa,” tykase exiryke ya, tykase ynororo eya xine, ikurãkahpyry ropa.

12 – Onokyh mokyro awãty anÿpohpõ rohpa? tykase toto eya tõturupose.

13 Yrome ynororo tukurākahpō waro pyra kynexine, toesyryhmase Jezu exiryke, ahno imoihme moro tao exiryke.

14 Imeīpo tunukurākahpyry ropa tonese ropa Jezu a Ritonōpo Tapyī tao. Ynara tykase ynororo eya:

— Enēko mase. Kure mexi ropa. Morara exiryke oorypyry irumekako, popyra ipunaka oeh-toh anapoizomopyra oeh-tohme, tykase Jezu eya.

15 Morarame mokyro toytose, Jezu ekarose juteu tomo a.

— Jezu mokyro, ukurākahpō ropa, tykase ynororo eya xine.

16 Morara exiryke mokaro a Jezu tykerekere-mapitose, kurākara tukurākase ropa oserematoh ae eya exiryke.

17 Ynara tykase Jezu eya xine:

— Papa Kapuaono erohkehpyra mana. Papa saaro ase erohkehpyra, tykase Jezu eya xine.

18 Morara kary etaryke tyya xine juteu tō esā Jezu etapary se toehse yronymyryme oseremara Jezu exiryke oserematoh ae, tumyme Ritonōpo tokarose eya exiryke roropa. Morara exiryke Ritonōpo mūkurume aosekaroryke eya Jezu etapary se toehse juteu tō tuisary tomo.

Tumy omipona Jezu ehtopōpyry

19 Ynara tykase Jezu eya xine:

— Ajohpe pyra ase. Toipe Kapu ae Ayhtohpyry Tumy omipona rokē senohne rīko. Tamoreme senohne onykyrypyra mana. Morararo Papa Kapuaono erokuru eneryhtao ya isaaro erohnōko ase. Ipoenohnōko ase imūkurume jexiryke.

20 Papa Kapuaono Tumūkuru se ipunaka. Morara exiryke tynyriry tō enepōko mā Tumūkuru a, ise toexiryke. Imeīpo Papa mā tyorō enepōko mā ya senohne motye kuhse ōsenuruhkatohkōme.

21 Aorihtyā ēsemākaoneme ropa mā Papa Kapuaono. Isaaro ase aorihtyā ēsemākaoneme ropa ase.

22 Ritonōpo nymyry sero pōkō anapiakara mana. Tumūkuru a rokē toto apiakapōko mana,

23 emero porehme Imūkuru ime exiry enetupuh-tohme, Jū ime exiry roropa enetupuh-tohme eya xine. Imūkuru ime exiry onenetupuhpynō Jū ime exiry onenetupuhpyra roropa toh mana.

24 — Zae rokē ase ynara karyhtao, jomiry etananō mā jenehpohpō enetupuhnōko mā toto. Orihpyra exīko roropa mā toto jūme. Toto onemapopyra Ritonōpo mana apoto htaka. Pake ro mā Ritonōpo a typoenōme tyrise toto. Orihpyme tyrise toto eya, tykase Jezu eya xine.

25 — Mame zae rokē ynara āko ase oya xine, okynā pyra Ritonōpo mūkuru omiry etāko aorihtyā mana. Seromaroro aomiry etapitōko mā toto. Morarame aomiry etaryhtao tyya xine ēsemānōko ropa mā toto. Isene exīko ropa mā toto.

26 Ritonōpo mā isene exiketō rihpōme. Isaaro ase Papa poe aorihtyā anypōko ropa ase isene aehtohkōme ropa.

27 Papa poe ahno apiakaneme ase, pohnō apiakaneme roropa ase, kapu ae aepyhpyryme jexiryke.

28 — Osenuruhkara ehtoko jomiry poko. Imeīpo mā aorihtyā tō ēsemānōko ropa mana emero porehme, jomiry totase exiryke eya xine.

²⁹ Tūtāko ropa mā toto okepỹpo tō esae. Mokaro kure ehtoh poko aehtyā ekepyā isene exīko ropa mā toto jumāme. Orihpynōme exīko ropa mā toto. Morarame popyra ehtoh poko aehtyā ēsemākapōko roropa mana, yrome tuānohsēme exīko mā toto, tykase Jezu eya xine.

Zae Jezu ehtoh poko

³⁰ — Jamoreme ase toto onypokōnohpyra. Ritonōpo omi poe rokē toto apiakāko ase. Morara exiryke zae rokē ase, jamoreme pyra jexiryke. Jenehpohpō omi poe rokē morohne poko ase erohnōko.

³¹ — Jamoreme rokē ypoko otuarōtanohpyra xine ase. Jomi poe rokē otuarōtanopyrykohtao zae pyra jekarory oya xine.

³² Yrome imepỹ nae mana ypoko otuarōtanohnekōme Ritonōpo. Inekarohpyry ypoko zae mana, moro waro ase.

³³ Imehnō maropoaatose João a oturupose. Kure toto zuruase João zae jexiry poko.

³⁴ Ynara kara ase imehnomo a: “Wekātatatoko,” kara ase. Ynara kary se rokē ase: “João omihpyry zae nase ypoko,” kary se rokē ase oya xine, okurākarykō se jexiryke.

³⁵ — Ozeiponekōme sã kynexine João, tororo āko samo saerehkaneme, otuarōtanohnekōme. Axītao rokē João se mexiatose ozeiponekōme.

³⁶ Yrome otuarōtanohnekō nae, João omiry motye. Ritonōpo poe yjमितunuru tonepose ya. Morohne eneryke oya xine Papa nenyokyhpyryme jenetupuhnōko matose.

³⁷ Ritonõpo roropa mã ypoko otuarõtanohtorỹko mana, jenehpohpono. Yrome aomiry onetapitopyra matose. Ęmyty onenepitopyra roropa matose.

³⁸ Morara exiryke aomiry pyra matose okurohtao xine, inenehpohpyry onenetupuhpyra oexirykõke.

³⁹ Atamorepãko matose repe Ritonõpo omiry poko orihpyra oehtočkõme repe. Yrome ypoko ro aomiry mana.

⁴⁰ Yrome ooeypyrykõ se pyra matose ya. Ya ooeypyrykohtao orihpyra matose exĩko rahkene.

⁴¹ – “Kure mase” kary etary se pyra ase oya xine.

⁴² Yrome awaro xine ase. Ritonõpo se pyra matose yronomyryme okurohtao xine.

⁴³ Ritonõpo omi poe tarona tooehse ywy. Yrome jomipona pyra matose. Imepỹ tooehse tamoreme ahtao, mokyro omipona rokẽ matose.

⁴⁴ Opoko xine rokẽ “Kure mase” kary etary se matose imehnomo a. Yrome “Kure mase” kary etary se hkopyra matose Ritonõpo a. Morara exiryke Ritonõpo onenetupuhpyra matose.

⁴⁵⁻⁴⁶ “Moeze omihpyry enetupuhnõko ynanase,” ãko matose repe. Yrome Moeze omihpyry mã ypoko ro mana oturũko. Morara exiryke Moeze omihpyry omipona nymyry pyra matose. Opoko xine: “Popyra nase moxiamo,” kara ase Ritonõpo a. Yrome Moeze: “Iiryryryme matose,” ãko oya xine mana aomihpyry omipona pyra oexirykõke.

⁴⁷ Aomihpyry onenetupuhpyra oexirykõke jomiry roropa onenetupuhpyra matose, tykase Jezu eya xine.

6

5.000mākō otuhmatopōpyry

(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Ruka 9.10-17)

¹ Moromeīpo Jezu toytose ropa Karirea moino akoxi, ikuhpo moino akoxi. Ikuhpo esety akorō Tiperiate.

² Tokahmase roropa ynororo imoihmākomo a ijamitunuru tonese tyya xine exiryke, kurākōkara kurākary ropa tonese tyya xine exiryke.

³ Morarame ypy taunuhmase Jezu a. Ypy emory po typorohse ynororo, typoetory tō maro.

⁴ Okyna hkopyra kynexine juteu tō otuhtoh konōto ehtopo, Paxikoa ehtopo.

⁵⁻⁶ Mame t̄ykakoxi tōsenuhmase Jezu. Tomyēkō tonese eya. Imoihmākō oepyyry tonese roropa eya. Mame ynara tykase Jezu otarame tyya rokene: “Taroino moxiā otuhmapōko ase. Otarāme yjamitunuru waro pyra Piripe. Ikuhxi pahne, oturupoxi,” tykase Jezu tyya rokē otarame. Mame ynara tykase ynororo Piripe a:

– Otoko moxiā napyry epekahnōko exino nah? Imoihmākō napyry? tykase Jezu Piripe a.

⁷ Ynara tykase Piripe Jezu a:

– Kū. Tuhke tineru se mana moxiā napyry epekahtohme, tuhke toto exiryke, tykase Piripe Jezu a.

⁸ Imep̄y Jezu poetory moroto kynexine, Ximāo Peturu akorony, esety Ātare. Ynara tykase ynororo Jezu a:

⁹ – Poeto napyryme rokē enepyhpyry seny, 5me tiriiku panō risē pisarara, kana roropa asakoro. Ise awahtao ekarōko ase oya. Moxiā

ke, imoihmãkomo? Oty kehxo moxiã atautuhmãko nah? tykase Ātare.

¹⁰ Mame ynara tykase Jezu:

— Imoihmãkõ iporohkapotoko, tykase typoetory tomo a. Mame onahpoty kurã pona typorohkapose toto. Typorohse toto emero porehme. 5.000me toto tuhke aexirykomo, orutua kō rokene. Nohpo tō roropa tuhke kynexine.

¹¹ Morarame tiriiku panõ risẽ tapoise Jezu a:

— Kure mase Papa, tykase ynororo. Mame tokamose iporohtyamo a. Tuhke tomãkapose eya. Morararo kana tomãkapose roropa eya. Tõtuhse toto emero porehme. Tuesapare toh toehse.

¹² Tõtuhkehse toto ahtao emero porehme, ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Moxiã napyry akoĩpyry anỹtoko ropa kana akoĩpyry maro, atahnikara aehtohme, tykase Jezu eya xine.

¹³ Mame 12me ruto tanỹse eya xine tonahsẽ akoĩpyry ke pehme.

¹⁴ Morarame Jezu jamitunuru eneryke tyya xine ynara tykase imoihmãkomo:

— Ajohpe pyra, urutõ nymyry mose ro, Ritonõpo nenyokyhpyry sero nono pona. Kyneraximahpyrykō mose ro, tykase toto.

¹⁵ Morarame orẽpyra tutuisarykōme tyriry se imoihmãkõ exiryke toesyryhmase ropa Jezu toiroro ypy pona.

*Tuna poro Jezu ytoto pōpyry
(Mateu 14.22-33; Maku 6.45-52)*

¹⁶ Morotoino kokonie pukuro toehse ahtao ipotory tō toytose ikuhpo pona Jezu eraximase repe.

¹⁷ Yrome tykohmãse ahtao, Jezu oehpyra ro kynexine. Morara exiryke kanawa aka tōtyrise toto Kapanaũ pona toytotohkōme.

¹⁸ Okynã pyra tyryrykane konōto tooehse, pohkane roropa.

¹⁹ Koeh tykase toto okynã repe, tyryrykane itamurume exiryke. Morarame ikuhpo rãnao toto ahtao Jezu tonese eya xine. Tuna poro ytoytōko kynexine. Tyya xine aepyry eneryke tōserehse toto itamurume.

²⁰ – Oserehpyra ehtoko. Ywy ase Jezu, tykase ynororo eya xine kanawa aōkomo a.

²¹ – Otyriko, tykase toto eya. Mame tōtyrise ropa Jezu kanawa aka, toto kanary aka. Mame axī toeporehkase ropa toto pata pona, Kapanaũ pona.

Jezu zupitoh poko imoihmãkomo a

²² Yrokokoro imoihmākō moroto ro toh kynexine, Jezu a tonahsē emākapotopōpyry poro. Tōtuhtopōpyrykō po roropa toh kynexine. Toemynyhmase toto Jezu poko, aytory onenepyra tokurehse toexirykōke. Ipoetory tō ytory rokē tonese eya xine.

²³ Moroto nakuatao imehnō kanary rokē tonese eya xine, Tiperiate poe aehtyã kanary. Moe pyra kynexine imoihmākō nahpatopōpyry Jezu a, “Kure mase,” kaxīpo.

²⁴ Mame Jezu esahpyry eneryke ipoetory tō esahpyry roropa eneryke tyya xine morohne kanawa aka tōtyrise toto Kapanaũ pona toytotohkōme Jezu enese ropa.

Wyi sã Jezu ehtoh poko orihpỹme imehnō ehtohme

²⁵ Mame tonese ropa Jezu ahtao, tōturupose toto:
 — Otara ahtao hkoñ moepyase ropa? tykase toto eya.

²⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:
 — Zae rokē ourutorỹko ase. Tōtuhse oexirykōke sã rokē jupĩko mexiatose, tuesapare toehse oexirykōke sã rokene. Yrome Ritonõpo poe jexiry onenetupuhpyra matose.

²⁷ Torētyke pyra ehtoko tonahsē poko. Erohtoko Kapu ae Ayhtohpyry omipona oehtohkōme, orihpyra oehtohkōme jũme. Yjamtunuru enepōko mã Papa oya xine inymenekahpyryme jenetupuh-tohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Ynara tykase toto, eya tōturupose:
 — Oty poko erohnōko ynanahe Ritonõpo omipona yna ehtohme? tykase toto eya.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse toto:
 — Ynara rokē Ritonõpo nyrohmanohpotoh mana oya xine, tynenehpohpyry rokē enetuputyry se mã oya xine, tykase eya xine Jezu.

³⁰ Ynara tykase toto:
 — Oty rĩko hmah ynaneneryme Ritonõpo jamtunuru enetohme yna a, oenetupuhtohme yna a. Yna zuru ekaroko kokoro rokene, tykase toto eya.

³¹ — Kytamurukomo a wyi panõ tonahse kapu ae enehpohpyry, ahno esao pyra toytotyrykoha. Ritonõpo omiry ynara ãko moro poko: “Toto napyry tonehpose Moeze a kapu ae,” ãko, tykase toto Jezu a.

Ynara tykase Jezu eya xine:

³² — Ajohpe pyra ase ynara karyhtao, Moeze nekarohpyry kara kynexine. Papa Kapuaõ

nekarohpyry kynexine. Seromaroro ourukõ nymyry ekarory se Ritonõpo mana oya xine.

³³ Ourukõme nymyry mã mokyro Ritonõpo nenehpohpyry kapu ae. Orihpÿme mã oritorÿko jÿme, tykase Jezu eya xine.

³⁴ – Moro ekaroko yna a kokoro rokene, tykase toto Jezu a.

³⁵ – Ourukõme nymyry ase, tykase Jezu eya xine. – Ya ooepyrykohtao omise pyra exikety sã exïko matose. Tãkye rokẽ exïko matose jene-tuputyryhtao oya xine. Tuna se pyra exikety sã exïko matose tãkye rokene, tykase ynororo eya xine.

³⁶ – Ynara ase oya xine, jenẽko matose repe. Yrome jenetupuhpyra matose ekurehnõko, ase oya xine.

³⁷ Ritonõpo nekaroryme awahtao xine ya jenetupuhnõko matose. Ya oehnõko roropa matose emero porehme. Mame ooepyrykohtao ya aaropyra xine ropa ase jÿme.

³⁸ Kapu ae jyhtoase jenehpohpõ omipona jeh-tohme. Jamoreme pyra oepyase.

³⁹ Mame ynara se mã jenehpohpõ ya, jene-tuputyhpõkõ ahpahpory se pyra mã ya. Imeïpo toto êsemãkapory se ropa mã ya emero porehme, aorihtyã tõ êsemãkapotoh ropa po.

⁴⁰ Ynara se mã Ritonõpo. Tumÿkuru enery se mã roropa imehnomo a enetupuhpotohme eya xine, orihpÿra toto ehtohme jÿme. Mame toto êsemãkãko ropa ase aorihtyã êsemãkapotoh ropa po, tykase Jezu juteu tomo a.

⁴¹ Morarame moro etaryke tyya xine Jezu tyk-erekeremase eya xine: “Ywy ase ourukõme kapu

ae aepyhpyry,” kary etaryke tyya xine.

⁴² Morara exiryke ynara tykase toto:

— Jezu mose ro, Joze mūkuru. Jū waro sytatose. Jē waro roropa sytatose. Otara ākohxo ke hnae? “Kapu ae aepyhpyry ase,” āko. Epyrypāko rokē hnae, tykase toto.

⁴³ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Ykerekeremara ehtoko.

⁴⁴ Ritonōpo jenetupuhpopyra oya xine ahtao, ya oehpyra matose. Yrome ya oepyyrykohtao oēsemākapotorỹko ropa ase aorihtyā tō ēsemākapotoh ropa po.

⁴⁵ “Emero ahno amorepāko Ritonōpo mana,” tykase urutō kō pake. Papa omiry etaryhtao tuaro exīko toto. Mame ya oehnōko toto.

⁴⁶ Yrome Ritonōpo nymyry onenepyyra matose, ya rokē tonese.

⁴⁷ — Zae rokē ynara āko ase, jenetupuhnanō mā orihpỹme exīko.

⁴⁸ Ourukōme nymyry ase orihpyra oehtohkōme.

⁴⁹ Kapu ae enehpohpyry tonahse atamurukomo a ona po. Toorihse toto.

⁵⁰ Yrome kapu ae aepyhpyry nymyry tonahse oya xine ahtao orihpyra exīko matose.

⁵¹ Ourukōme nymyry ase, kapu ae aepyhpyryme jexiryke. Upū enapyyryhtao oya xine orihpyra exīko matose jūme. Upū nase wyi samo, ynekaroryme oya xine, emero porehme, orihpyra oehtohkōme jūme, tykase Jezu eya xine.

⁵² Morara kary etaryke tyya xine tōsezusezuhse toto juteu tō tuisary tomo:

— Otātōhxo ke tupūke kuopatorỹko hnae? tykase toto, oxime rokē tōturuse toto. (“Upū tonahse oya

xine ahtao” kary, “Tonetupuhse oya xine jahtao” katopo.) Yrome moro onenetupuhpyra tokurehse toto.

⁵³ Morara tykase ropa Jezu eya xine:

— Ajohpe pyra Kapu ae Ayhtohpyry ase. Upũ onenahpyra awahtao xine orihketõme rokẽ matose. Umunuru roropa onẽpyra awahtao xine orihketõme matose.

⁵⁴ Upũ enapyryhtao oya xine orihpỹme exĩko matose. Umunuru tõse roropa oya xine ahtao oẽsemãkapotorỹko ropa ase aorihtyã tõ ãsemãkapotoh ropa po.

⁵⁵ Upũ mã tonahsẽme nymyry, umunuru roropa tõsẽme nymyry.

⁵⁶ Upũ tonahse oya xine ahtao umunuru maro ymaro exĩko matose. Ywy roropa amaro xine exĩko ase okurohtao xine.

⁵⁷ Tamoreme Ritonõpo isene mana. Ijami-tunuru poe isene exĩko ropa ase, jenehpohpõ jami-tunuru poe. Moro saaro matose upũ tonahse oya xine ahtao ypoe isene exĩko ropa matose.

⁵⁸ Ywy ase ourukõme nymyry kapu ae aepyh-pyryme jexiryke. Atamurukõ napyrỹpyry sã pyra ase, nono pona aepukahpyry sã pyra ase. Moro tonahse mokaro a repe. Imẽpo toorihse toto emero porehme. Yrome upũ tonahse oya xine ahtao orihpyra exĩko matose jũme, moro sã pyra jexiryke, tykase ynororo eya xine.

⁵⁹ Morara tykase Jezu eya xine toto amoreparyme, juteu tõ atamorepatoh tao, Kapanaũ po. (“Upũ tonahse oya xine ahtao” kary, “Tonetupuhse oya xine jahtao” katopo. “Umunuru enyryhtao oya xine” kary roropa,

“Tonetupuhse oya xine jahtao” katoh sero. Yrome juteu tō esã onenetupuhpyra moro poko toh kynexine.)

Jezu omiry poe orihpỹme exĩko sytatose

⁶⁰ Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase ipoetory tomo:

— To! Tupimehxo reh mã kuamorepatohkõ eya. Onetarahme sã reh sytatohe, tykase toto oxime rokene.

⁶¹ Tõmiry poihtory waro Jezu kynexine, kara ro mokaro ahtao eya. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine:

— Poremãnõko matohu jomiry etaryke oya xine? Poremãpyra ehtoko.

⁶² Poremãnõko kuhse matose jonukuru ropa eneryhtao oya xine kapu aka.

⁶³ Ritonõpo Zuzenu poe ipoenõme enurũko matose. Opũkõ poe exipyra matose. Ritonõpo Zuzenu poe kuamorepatose isene oehtohkõme.

⁶⁴ Yrome toitoine ro matose jenetupuhpyra, tykase.

Apitoryme ro tonetupuhpynõ waro Jezu kynexine. Towokane waro roropa kynexine.

⁶⁵ Naeroro ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Morara exiryke morara tykase ywy oya xine: “Papa nekarohpyryme awahtao xine jenetupuhnõko matose. Ya oehnõko roropa matose,” ase, tykase Jezu eya xine.

⁶⁶ Morara kary etaryke tyya xine toeramase ropa toto tuhke, Jezu ekahmahpõkomo.

67 — Amarokõ ke? tykase Jezu, tõturupose mokaro a, 12mãkomo a. — Urumekãko roropa hmatohu? tykase eya xine.

68 Ynara tykase Ximão Peturu:

— Omoro rokẽ yna esẽme mase. Onekarohpyry ke rokẽ orihpyra exiiko ynanase jũme.

69 Seromaroro oenetupuhnõko ynanase, awaro yna exiryke. Kure mase ipunaka. Ritonõpo poe mase, tykase Peturu eya.

70 Ynara tykase Jezu:

— Tymenekase matose ya 12me. Yrome toiro joroko tamuru omipona exikety, tykase ynororo eya xine.

71 Juta poko morara tykase Jezu, Ximão Ixikariote mũkuru. 12mãkõ maro kynexine repe. Yrome mokyro towokaneme exiry waro kynexine Jezu.

7

Jezu maro zakorõ tomo

1 Moromeĩpo Karirea poro Jezu toytoytose. Jutea poro toytory se pyra toehse juteu tõ esã a moroto totaparyino.

2 Juteu tõ otuhtoh konõto okyna hkopyra toehse, Oseahmatoro Tapyi Pizarara poko.

3 Ynara tykase Jezu akorõ tõ eya:

— Ytoko taroino Jutea pona. Opoetory tomo a ajamitunuru enepota, tykase toto.

4 — Oty katoro taro rokẽ otonẽnõko mahno kure oexiry ekãtopory se awahtao? tykase toto, typoihtose eya xine.

5 (Zakorõ tõ roropa onenetupuhpyra kynexine.)

6 Ynara tykase Jezu eya xine:

– Jytotoh po pyra ro mana. Oytotohkõ emero rokẽ kure oya xine mana,

⁷ Ritonõpo zehno exiketõ ozehno xine pyra exiryke. Yrome yzehno toh mana. “Iiryppyryme matose popyra ipunaka,” karyke ya eya xine. Moro poko jotururuke mã yzehno toto.

⁸ Otuhtoh pona ytotoko. Ytopyra ase aporo jytotoh po pyra ro exiryke, tykase Jezu eya xine.

⁹ Morarame morara kaxĩpo moroto rokẽ ehse Jezu kynexine Karirea po.

Jezu Oseahmatoh Tapyi Pissarara po

¹⁰ Morotoino zakorõ tõ toytose ahtao Jezu ro-ropa toytose otuhtoh konõto pona, okomino. Tokare pyra toytose ynororo.

¹¹ Morarame otuhtoh konõto po tupise juteu tõ tuisary tomo a repe. Yrome osenepopyra toehse ynororo.

– Otoko nae? tykase toto, tokaropose.

¹² Putiputime tõturuse toto itamurume Jezu poko imoihmãkõ rãtao.

– Kurã mokyro, tykase toto, emero pyra.

– Arypyra, tykase imehnomo. – Onekunohto rokẽ mokyro, tykase toto.

¹³ Yrome aryhnaka oturupyra toto, juteu tõ tuisary zuno toexirykõke.

¹⁴ Morarame otuhtoh konõto irãnaka toehse ahtao, Jezu toytose Ritonõpo Tapyi taka ahno amorepase.

¹⁵ Aomiry etaryke tyya xine tõsenuruhkase juteu tõ tuisary:

– Otokoino mose amorepato toehse nae? Atamorepatoh taka ytopitopyra mana, tykase toto.

¹⁶ Tozuhse toto Jezu a:

— Jamoreme amorepato pyra ase. Ritonõpo poe rokẽ ãmorepatorỹko ase, eya tonehpose jexiryke.

¹⁷ Ritonõpo omipona exiketõ rokẽ mã jomiry enetupuhnõko mã toto. Ritonõpo poe jomiry ehtoh enetupuhnõko roropa mã toto Ritonõpo omipona se toexirykõke.

¹⁸ — Tamoreme rokẽ oturukety ahtao tõmiry rokẽ eahmãko mana. Yrome tonehpohpõ poe oturukety tonehpohpõ omiry kure tyrĩko mana. Mokyro ajohpe pyra exikety ipunaka.

¹⁹ Moeze omihpyry nae matose, Ritonõpo nymeropohpyry eya. Yrome aomipona pyra matose. Oty katoh jetapary kuhnõko matou? tykase Jezu eya xine.

²⁰ — Jorokohpe mase, tykase imoihmãkomo. — Onoky oetapary se nahe? tykase toto eya.

²¹ Ynara tykase Jezu:

— Toiro toerohse ywy oserematoh ae. Ritonõpo jamitunuru enepoase oya xine. Moro poko mosenuruhkatose.

²² Yrome matose Moeze omi poe omũkurukõ aipotapihpyry sahkãko ro 8me aenurutopõpyry tõmehse ahtao. Oserematoh ae ro oseremara matose. Aipotapihpyry sahkãko matose Moeze omipona oehtočkõme repe. (Osemazuhme nymyry pyra Moeze a aipotapihpyry tysahkapose. Atamurukomo a osemazuhme tysahkapose.)

²³ Oty katohme oserematoh ae kurãkara kurãkatopõpyry poko ya yzetũ manymyatohse? Morara ahtao yzehno pyra ehtoko.

²⁴ “Popyra mase,” kara ehtoko imehnomo a zae aehtoh waro pyra awahtao xine. Ipũkõ enery

poko rokẽ oya xine: “Irypyryme mase,” kara ehtoko imehnomo a, tykase Jezu eya xine.

*“Mose Ritonõpo nymenekahpyryme nahe?”
katopõpyry*

²⁵ Morarame Jerusarẽ põkõ ynara tykase:

— Mose ro etapary se toh nahe?

²⁶ Enetoko ke totasẽme rokẽ oturũko mana. Yrome imehnõ mã onyhxiropyra. Ajohpe pyra hnae, tuisa tõ mose ro enetupuhnõko nah Ritonõpo nymenekahpyryhme?

²⁷ Yrome Ritonõpo nymenekahpyry tooehse ahtao, ozeino oehnõko nae? Aehtoh waro pyra sytatose exĩko. Yrome mose ro oehstopõpyry waro sytatose, tykase toto.

²⁸ Morarame toto amoreparyhtao Ritonõpo Tapyĩ tao ynara tykase Jezu opore:

— Juaro nymyry hmatohu? Joehtopõpyry waro roropa hmatou ipunaka? Jamoreme oehpyra exine. Jenehpohpõ mã zae rokẽ exikety mokyro. Yrome zuaro pyra matose.

²⁹ Zuaro ase, Ritonõpo winoino tooehse jexiryke, inenehpohpyryme jexiryke.

³⁰ Morarame Jezu apoiry se toehse toh repe. Yrome anapoipyra toh tokurehse apoitoh po pyra ro exiryke.

³¹ Yrome tuhke tonetupuhse imoihmãkomo a. Ynara tykase toto:

— Ritonõpo nymenekahpyry imepỹ pyra mana. Orẽpyrahxo rukuh mose ro nae Ritonõpo jami-tunuru nae, tykase toto ipoko.

Soutatu tõ aropotopõpyry Jezu apoise

³² Morarame imehnõ puti puti kary totase parixeu tomo a Jezu enetuputyry poko. Morara kary etaryke tyya xine Ritonõpo Tapyĩ erase tõ taropose eya xine, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a roropa, taropose toto Jezu apoitohme repe.

³³ Morarame ynara tykase Jezu imoihmãkomo a:
— Okynã pyra ase amaro xine. Estryhmãko ropa ase Jenehpohpono a.

³⁴ Jupĩko matose. Yrome jenezomopyra matose, jesaka ytosaromepyra oexirykõke, tykase Jezu eya xine.

³⁵ Mame oseya rokẽ tõturuse toto juteu tomo:
— Azahko ytõko na roropa osenezomopyra toehtohme? Otarãme juteutõkara esaka ytõko mana kuekyrykõ sapararahme exiketõ amorepase. Otarãme juteutõkara amoreparyme ytõko mana.

³⁶ Ynara nase ynororo: “Jupĩko matose. Yrome jenezomopyra matose. Jesaka ytosaromepyra matose,” nykã kyya xine. Otara ãko hko hnae? tykase toto oseya rokene.

Iporiry sararakane sã Ritonõpo Zuzenu mana

³⁷ Toipe juteu tõ otuhtoh konõto etyhpyry yronomyryme. Moroto towõse Jezu xikihme toto zurutohme opore.

— Tuna se awahtao xine osehtoko. Tuna êtokose ya.

³⁸ Ynara tymerose pake sero poko Ritonõpo omiryryme: “Jenetuputyryhtao oya xine iporiry sararakane sã exĩko mã okurohtao xine,” tykase Jezu eya xine. (“Tuna êtokose” kary, “Wenetupuh-tokose” katopo. “Iporiry sararakane sã mana” kary, “Ritonõpo Zuzenu kure” katopo.)

³⁹ Morara tykase Jezu Tuzenu ekarosasaka Ritonõpo exiryke tonetupuhnanomo a. Tuzenu onekaropitopyra ro Ritonõpo kynexine, Jezu ěsemãpyra ro exiryke.

Imoihmãkõ oseosezukuru poko

⁴⁰ Morara kary etaryke imoihmãkomo a ynara tykase toto:

– Urutõ nymyry mose ro Ritonõpo poe, tykase toto.

⁴¹ Imehnõ roropa ynara tykase:

– Ritonõpo nymenekahpyry mose ro, kukurãkanekõme, tykase.

Yrome imehnõ roropa ynara tykase:

– Ritonõpo nymenekahpyry kara mose ro. Ritonõpo nymenekahpyryme ahtao Karirea po pyra enururu. Perẽ po enururu.

⁴² Ynara karyke Ritonõpo a: “Tawi paryme enurũko Ritonõpo nymenekahpyry. Perẽ po enurũko mana Jutea rãnao, Tawi esaryme Perẽ exiryke,” ãko Ritonõpo omiry, tykase toto.

⁴³ Atae pyra toh toehse Jezu poko.

⁴⁴ Imehnõ Jezu apoiry se toehse repe. Yrome anapoipyra tokurehse toto.

Onenetupuhpyra juteu tã tuisary ehtopõpyry

⁴⁵ Morarame toytose ropa toto Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a ropa.

– Otoko na? Menehtou? tykase toto tõturupose eya xine.

⁴⁶ – Arypyra. Kure rokẽ aomiry ynanetano. Morara kane onetapitopyra ynanase, tykase erase tomo tonyokyhpõkomo a.

47 – To! Oenekunohtou ropa nytãmya? tykase parixeu tomo, morara kary etaryke tyya xine.

48 – Oesêkõme ynanase. Tuarohxo exiketõme ynanase. Mokyro Ritonõpo mūkurume onenetupuhpyra ynanase. Parixeu tō roropa mǎ mokyro onenetupuhpyra toto Ritonõpo mūkurume.

49 Yrome mokaro rokē mǎ Moeze nymerohpyry omipona pyra toto. Iirypyryme toto Ritonõpo a. Morara exiryke mǎ toto wānohnõko Ritonõpo, tykase toto imoihmākō poko.

50 Nikotemu mokaro maro kynexine, Jezu a aytohpyry koko. Ynara tykase ynororo eya xine:

51 – Moeze omi poe: “Imehnō popyra mana,” kara sehtone aomiry onetapitopyra kuahtao xine, iirypyrykō waro pyra roropa kuahtao xine, tykase eya xine.

52 – To, omoro roropa tokoh mǎ Karirea pono? Ritonõpo nymeropohpyry poko atamorepako, zuaro oehtohme. Karirea po mǎ Ritonõpo poe urutō mǎ enurupyra sātā mana moroto, tykase toto.

53 Morarame tātahpahse ropa toto tosaka xine ropa.

8

Nohpo apoitopõpyry imehnomo a

1 Mame ypy pona toytose Jezu, Oriwerahpǎ pona.

2 Sǎ, yrokokoro toytose ropa ynororo Ritonõpo Tapyĩ taka. Imoihmākō tōximõse ahtao Jezu typorohse, toto amorepatohme.

³ Morarame nohpo tonehse parixeu tomo a. Moeze omihpyry poko imehnõ amorepananomo a roropa takorehmase toto. Imepỹ orutua maro osenao ahtao tonese exiryke tonehse toto a Jezu ĕpataka.

⁴ – Mose imepỹ orutua poko kynako. Tonese yna a osenao toto ahtao.

⁵ Morara ahtao: “Nohpo etapatoko topu ke, aorih-tohme,” me tymerose Moeze a kynĕnerykõme. Yrome otara ĕko mahno? tykase toto Jezu a.

⁶ Morara tykase toto Jezu tahkapotohme repe, Jezu hxirotohme. Yrome toto onezuhpyra Jezu kynexine aporo. Nono rokĕ tymerose aporo tomary ke.

⁷ Mokaro otururuhtao ro towõse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Epona topu ematoko tyrypyhpyke pyra ipunaka awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

⁸ Mame toepuisse ropa Jezu nono pokona imerotohme ropa.

⁹ Morara kary etaryke tyya xine toesyryhmase ropa toto atatakomino emero porehme. Tamuxime exiketõ osemazuhme toesyryhmase toto. Jezu rokĕ moroto, tynomose eya xine, nohpo maro xikihme.

¹⁰ Towõse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo nohpo a:

– Ohxironanõ pyra nexi? tykase Jezu nohpo a.

¹¹ – Arypyra, tykase nohpo.

– Morara ahtao ohxiropyra roropa ase. Ytoko ropa. Oorypyry poko pyra ropa ke exiko, tykase Jezu eya.

Saerehkatoh sã Jezu exiry sero nono po

¹² Morarame ynara tykase Jezu imoihmãkomo a:

— Emero ezurume ase. Ymaro ytoketõ mã saeremae ytõko mã toto. Zae rokẽ toh exĩko isene roropa toh mana. Xinukutumã htaka ytopyra toh mana, tyrypyrykõ poko pyra toexirykõke, tykase eya xine Jezu.

¹³ Ynara tykase parixeu tomo eya:

— ãmoreme mase morara ãko opoko. Yna onutu-arõtanohpopyra õmiry mana, tykase toto.

¹⁴— Arypyra, tykase Jezu. — Ypoko jotururuhtao zae ro jomiry, joehtopõpyry waro jexiryke, jytory ropa waro roropa jexiryke. Yrome joehtopõpyry waro pyra matose. Jytory ropa waro pyra roropa matose.

¹⁵ Kurã enẽko matose popyrahme samo, popỹ enẽko matose kure samo ahnome rokẽ oexirykõke. Morara exiryke ywy ahno tõ pũ enery poko rokẽ toto anapiakara ase.

¹⁶ Yrome imehnõ apiakaryhtao ya, zae rokẽ toto apiakary ya mana, jamoreme rokẽ pyra jexiryke, Papa jenehpohpõ ymaro exiryke.

¹⁷ Ynara tymerose Moeze omihpyryme: “Asakoro tuarõtanoh tonõ ahtao, atae aomirykõ ahtao, zae mã toto.”

¹⁸ Ypoko otuarõtanohtorỹko ase. Papa jenehpohpõ roropa ypoko otuarõtanohtorỹko mana. Atae yna exiryke Papa maro zae rokẽ ynanase, tykase Jezu toto a.

¹⁹ — Otoko omy nae? tykase toto tõturupose eya.

— Juaro pyra matose. Papa waro pyra roropa matose. Juaro awahtao xine, Papa roropa waro

oexirykō mana, tykase Jezu eya xine, tozuhse toto eya.

²⁰ Morara tykase Jezu toto amoreparyhtao Ritonōpo Tapyī tao, tineru ē esao, ahno nekarohpyry esao. Yrome Jezu anapoipyra tokurehse toto, apoitoh po pyra ro exiryke.

“Ytosaromepyra ymaro matose,” katopōpyry Jezu a

²¹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Ytōko ropa ase. Mame jupīko matose. Yrome oorypyrykō maro orihnōko matose. Ymaro ytosaromepyra matose, tykase eya xine.

²² Morara exiryke tōturuse toto oseya rokene:

— Ynara nykahro: “Ymaro ytosaromepyra matose.” Otarahkoh exīko nae? Oseatākāko hnah? tykase toto.

²³ Ynara tykase Jezu:

— Sero nono pōkōme matose, yrome ywy tarōkara ase. Tarōkōme amarokomo, nono pōkomo. Yrome ywy tarōkara ase, kapuaono.

²⁴ Morara exiryke morara yka oya xine: “Oorypyrykō maro orihnōko matose,” ykano oya xine. Orihnōko matose oorypyrykō maro jenetupuhpyra awahtao xine. Ywy ase Ritonōpo nymenekahpyry okurākanekōme, tykase Jezu eya xine.

²⁵ — Onoky keh ma roropa? tykase toto Jezu a.

— Ywy roro ase. Apitoryme ro aosekarohpyry oya xine, tykase Jezu eya xine.

²⁶ — Tuhke nae ro ase otuarōtanohtohkomo. Tuhke roropa ohxirorykō se jahtao kyhxirotory, tuhke oorypyrykō exiryke. Yrome ohxiropyra

xine ase. Jenehpohpõ omiry ekarõko rokẽ ase oya xine. Zae ynororo, tykase Jezu eya xine.

²⁷ Ritonõpo poko tõturuse Jezu, yrome onenepuhpyra toto.

²⁸ Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine:

— Kapu ae Ayhtohpyry tanỹse oya xine ahtao wewe pokona jenetupuhnõko matose. Ywy ase Ritonõpo nenehpohpyry okurãkanekõme. Morara jahtao jamoreme pyra jerohtopõpyry exiry waro exiõko matose. Papa nekarohpyry rokẽ ekaroase oya xine. Moro waro exiõko matose, ynekarohpyry waro.

²⁹ Jenehpohpõ ymaro mana. Urumekara mana tõmipona ipunaka jexiryke, tykase Jezu eya xine.

³⁰ Morara kary etaryke tyya xine Jezu tone-tupuhse eya xine tuhkãkomo a.

Tymyhse exiketõ sã matose

³¹ Morarame ynara tykase Jezu tone-tuputyhpõkomo a, juteu tomo a:

— Jomipona awahtao xine ypoetoryme nymyry matose.

³² Zae ehtoh waro exiõko matose. Mame zae ehtoh waro awahtao xine õsanumanekõ poetoryme pyra exiõko matose. Yrome zae ehtoh waro pyra awahtao xine õsanumanekõ poetoryme ro matose. Onurumekasaromepyra matose, tykase Jezu eya xine.

³³ — Yrome Aparão pakõme ynanase. Osanumatõkõ poetoryme exipitopyra ynanase, tykase toto. — Oty kary moro: “Õsanumanekõ poetoryme pyra exiõko matose,” ãko? tykase toto Jezu a, tõturupose.

³⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Oorypyrykō poko awahtao xine tosēke matose, oorypyrykō ke rokene. Oorypyrykō namotome sã matose toehse. Oorypyrykō onurumekasaromepyra roropa matose.

³⁵ Toipe namoto. Axītao rokē tytapyikē poenō maro mana, jūme pyra. Tapyi esē poenō sã pyra mana. Mãpyra tapyi esē mūkurume ahtao jūme tumykō maro mana.

³⁶ Ritonōpo mūkuru maro toehse awahtao xine, ōsanumanekō poetoryme pyra oripotorỹko ropa mana. Ajamihtanohtorỹko roropa mana oorypyrykō poko pyra oehthkōme.

³⁷ Aparão pakōme oexirykō waro ase. Yrome jetapary se ro matose āmoreparykō se pyra oexirykōke ya.

³⁸ Papa a jamorepatopōpyry ekarōko ase repe oya xine. Yrome atamurukō omipona rokē matose. Joroko tamuru omipona rokē matose, tykase Jezu eya xine.

³⁹ — Aparão yna tamurume mana, tykase toto.

— Aparão paryme awahtao xine mypoenohtory. Isaaro mehtory.

⁴⁰ Zae ase Ritonōpo omiry ekarōko oya xine. Yrome aomiry se pyra matose. Jetapary se rokē matose. Aparão morara pyra ehse. Zae Ritonōpo omipona ynororo ehse, asã xine pyra.

⁴¹ Yrome omykō poenohnōko matose, joroko tamuru poenohnōko, tykase Jezu eya xine.

— Arypyra, anoryme pyra ynanase. Yna zū mūkurume rokē ynanase, Ritonōpo mūkurume, tykase toto eya.

⁴² Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo poenõme nymyry awahtao xine ypyno mehtory, Ritonõpo wino tooehse jexiryke. Jamoreme pyra oepyase tarona aomipona jexiryke.

⁴³ Jotururu onenetupuhpyra matose etary se pyra oexirykõke.

⁴⁴ Omykõ mūkurume matose, joroko tamuru mūkurume. Omykõ sã matose. Pake ro oatãkatonõpome mokyro omykomo. Zae pyra ynororo ipunaka, ajohpe rokẽ exiryke. Ajohpe ynororo ahtao, toipe, ajohpãme exiryke.

⁴⁵ Zae rokẽ ase. Morara exiryke jenetupuhpyra matose.

⁴⁶ Jyhxirosaromepyra matose tyrypyhpyke pyra jexiryke. Zae rokẽ ourutoryõko ase repe. Yrome zae pyra otarame jekarõko matose jenetupuhpyra oexirykõke.

⁴⁷ Ritonõpo poenõme awahtao xine aomiry metatory. Yrome aomiry onetara matose ipoenõme pyra oexirykõke, tykase Jezu eya xine.

Aparão ehtopõpyry motye Jezu ehtopo

⁴⁸ Ynara tykase toto Jezu a:

– Ajohpe pyra ynanase opoko: “Samaria põ mase, azahkuru exikety. Joroko omi poe rokẽ urutõme mase,” karyhtao yna a ajohpe pyra ynanase, tykase toto Jezu a.

⁴⁹ – Jorokohpe pyra ase, tykase Jezu. – Papa eanohmãko rokẽ ase. Yrome matose jeunohnõko.

⁵⁰ “Kueanohmatoko,” kara ase oya xine repe. Yrome imepõ mokyro jeanohmaponeme mana. Mokyro zae jexiry enetupuhnõko mana.

⁵¹ Zae rokẽ ase ynara karyhtao: “Jomipona awahtao xine orihpyra exĩko matose jũme,” karyhtao ya, tykase Jezu eya xine.

⁵² Ynara tykase juteu tõi eya:

— Seromaroro jorokohpe oexiry waro ynanase. Aparão toorihse. Urutõ kõ toorihse. Yrome mase ynara ãko: “Jomipona awahtao xine orihpyra exĩko matose jũme,” ãko mase.

⁵³ Kytamurukõ Aparão toorihse. Aparão motyehxo reh mahse? Urutõ kõ roropa toorihse. Onokyh koh mano? tykase toto tõturupose eya.

⁵⁴ Ynara tykase Jezu:

— Jamoreme rokẽ ase ime jehtoh onekaropyra. Yrome Papa Kapuaõ rokẽ mã ime jehtoh ekarõko ya. “Kyrihpõkõ mokyro,” ãko matose repe.

⁵⁵ Yrome mokyro waro pyra matose, onenepuhpitopyra oexirykõke. Yrome zuaro ase. “Ritonõpo waro pyra ase,” karyhtao ya, ajohpe rokẽ jexiry mana, asã xine. Yrome ywy zuaro. Aomipona roropa ase.

⁵⁶ Atamurukõ tãkye toehse jeneryke. Tonese tyya jexiryke tãtãkyemase toto, tykase Jezu.

⁵⁷ — Yrome mase 50 anome pyra ro mase. Aparão menene? tykase toto tõturupose eya.

⁵⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Aparão enurupyra ro ahtao, nae ro exine, tykase Jezu eya xine.

⁵⁹ Morarame Jezu omiry etaryke tyya xine topu tanỹse juteu tomo a Jezu etapatohme. Ajohpe Jezu tokarose eya xine. Morara exiryke topu tanỹse eya xine. Yrome tõtõnẽse rokẽ ynororo, imoihmãkõ rãnaka. Mame Ritonõpo Tapyĩ tae tutõtase ropa Jezu.

9

Tonurêkara kurâkatopõpyry ropa Jezu a

¹ Mame Jezu tõi ytoryhtao orutua tonese tonurêkara. Tonurutopõpyry poe ro tonure pyra kynexine.

² Morarame ynara tykase Jezu poetory tomo:

– Onoky rypyry poe tonure pyra tonuruse nahe? Tyrypyry poe roh morara tonuruse nahe? Tummy tõi rypyry poe morara tonuruse nahe? tykase toh Jezu a, tõturu pose.

³ – Arypyra, tykase Jezu. – Iiryryrkõ poe pyra tonure pyra tonuruse mana. Tonurêkara mose ro Ritonõpo jamitunuru enepotohme ro aexihpyry mose ro.

⁴⁻⁵ Xixi saerekaryke kuesemarykõ waro sytatose. Moro saaro Ritonõpo omiry poko imehnõ amorepãko ase zae ehtoh waro toto ehtohme. Toorihse jahtao mã ikohmamyhpyry sã exiiko tarõkomo, tamorepaneke pyra toehse toexirykõke, tykase Jezu toto a.

⁶ Morara kaxiipo ituh tykase Jezu nono pona. Orino pitiko tywrywrymase tomary ke totakuru maro. Morarame orino tyrise enuru pona.

⁷ Ynara tykase eya:

– Ytoko. Osêkurikata Xiroe kuaka, ariamã kuaka, tykase. (Aomiry ae, “Xiroe” kary, “Tonyohse” katopo.) Morarame toytose ynororo. Mame tosêkurikase. Mame tooehse ropa ynororo kure osenuhmãko ropa rahkene.

⁸ Morarame mokyro waro exiketõ moroto kynexine. Tonure pyra ahtao ro tonese eya xine

osema tao ro ahtao, tineru pitiko eraximaryhtao ro eya. Ynara tykase toto:

– Mose ro puhko tonuremỹpokara, tykase toto ipoko.

⁹ – Mokyro roh mose ro kynenehpyrykõ ro, tykase imehnomo. Yrome imehnõ ynara tykase:

– Ynoro kara mose ro. Ipanõ rokẽ mose ro, tykase toto.

– Ynororo ase, tykase, tonuremỹpokara a tozuhse toto.

¹⁰ – Otãto tonure ropa toehse mahno? tykase toto tõturupose eya.

¹¹ Ynara tykase ynororo:

– Orutua orino pitiko tyrise jenuru pona. Mame: “Ytoko, osẽkurikata Xiroe kuaka,” tykase exiryke ytono. Morarame tosẽkurikase jahtao jenutã ropa rahkene, tykase toto a.

¹² – Otoko mokyro nae? tykase toto.

– Kũ, zuaro pyra ase, tykase tonuremỹpokara eya xine.

Parixeu tõ oturupotopõpyry

¹³ Morarame tonuremỹpokara tarose eya xine parixeu tomo a.

¹⁴ Moro ãmepyry ae oserematoh kynexine. Moro ãmepyry ae orino pitiko tyrise Jezu a tonurẽkara enuru kurãkatohme ropa.

¹⁵ Morarame tonuremỹpokara a tõturupose parixeu tomo:

– Otãto puhkoke oenutã ropa puhko? tykase toto eya.

– Orino pitiko jenuru pokona tyrise mokyro a. Morara exiryke tosẽkurikase ropa jahtao jenutã ropa samo mokyro poe, tykase ynororo eya xine.

16 Mame ynara tykase parixeu tomo:

– Mokyro Ritonõpo poe pyra mana, aomipona pyra exiryke. Oseremara mana oserematoh ae, tykase toto.

Yrome imehnõ ynara tykase:

– Iirypyrymãme ahtao kurãkõkara onukurãkara exiry, tykase toto. Atae pyra toto.

17 Morara exiryke tõturupose ropa parixeu tomo. Ynara tykase toto tonuremõpokara a:

– Oenuru tukurãkase ropa na eya? Morara exiryke oty ãko ipoko mah? tykase toto tõturupose.

– Urutõ mokyro Ritonõpo poe, tykase ynororo eya xine.

18 Yrome tonure pyra aexihpyry ajohpe rokẽ tokarose juteu tomo a. Morara exiryke jũ tonehpose jẽ maro tyya xine tõturupotohkõme eya xine.

19 Ynara tykase toto eya xine:

– Omũkuru mosehro? Ajohpe pyra moino ro tonure pyra tonuruse nahe? Ahtao otãto tonure ropa toehse nae? tykase toto tõturupose eya xine.

20 Jũ tõ ynara tykase:

– Yna mũkuru mose ro. Tonure pyra tonuruse nase. Moro waro ynanase.

21 Yrome otãto toekurãkase ropa nahe? Onoky a tukurãkase ropa nahe? Kũ, zuaro pyra reh ynanahse. Eya ekaropotoko. Poetome pyra toehse ynororo nase. Oezukurukõ waro mana,

22 tykase toto eya xine, juteu tõ esã zuno toexirykõke. Ynara tykase juteu tõ esã exiryke ty-poetory tomo a: “Jezu enetupuhnõko ase, Ritonõpo nymenekahpyryme kananõ sutũtanohpotone ropa atamorepatoh tae,” tykase toto, atae toexirykõke typoetory tõ maro.

23 Morara exiryke, toto zuno toexirykōke, jū tō morara tykase: “Poetome pyra toehse mana. Eya ekaropotoko,” tykase toto.

24 Morarame tonuremỹpokara tykohmase ropa tyya xine. Ynara tykase toto eya:

— Zae rokē yna zuruko. Ritonōpo mā oetāko azahkuru awahtao. Morara exiryke zae rokē yna zuruko. Mokyro iirypyryme exiry waro sytatose, tykase toto tonuremỹpokara a.

25 Yrome ynara tykase ynororo:

— Iirypyryme aexiry waro pyra ase. Ynara rokē zuaro ase, tonure pyra exiase. Yrome seromaroro ase osenuhmāko ropa ipoe, tykase tonuremỹpokara eya xine.

26 — Otara sã ke orino riase oenuru kurākatohme ropa? tykase toto tōturupose ropa eya toto.

27 — Kuurutouhxo puhko seromaroro. Yrome jomiry onetara sã matokeh. Oty katoh jomiry etary se ropa hmatou? Otarāme amarokō ro-ropa ipoetoryme exīko matose, tykase ynororo eya xine.

28 — Arypyra. Omoro mase ipoetoryme. Yna Moeze poetoryme.

29 Ritonōpo tōturuse Moeze a. Moro waro sytatose. Yrome mokyro otokoino tooehse? Zuaro pyra ynanase, tykase toto.

30 — To! Otāto puhkoke zuaro pyra hmatou? Yrome jenuru tukurākase ropa eya.

31 Iirypyrymākō omiry onetara Ritonōpo mana. Moro waro sytatose. Yrome tōmiry omipona se exiketō etāko mana. Tōmipona exiketō etāko ro-ropa mana, enara rokene.

³² Moino ro sero panõ onenepitopyra sytatose. Tonure pyra aexihpyry kurākary ropa onenepitopyra sytatose.

³³ Ritonõpo poe pyra tahtao tyjमितunuke pyra exiry, kurākōkara onukurākara exiry, tykase tonuremỹpokara eya xine.

³⁴ Yrome ynara tykase toto eya:

— To! Tyrypyhpyke oenurune. Tuātase mase iirypyryme ro. Yna anamorepara exiko, tykase toto eya. Morarame atamorepatoh tae tonuremỹpokara tupurohpurohmase toto a oehzomopyra aehtohme.

Tonurākara sã onenetupuhpynomo

³⁵ Mokyro tūtanohpory totase Jezu a ahtao toytose eya. Ynara tykase eya:

— Kapu ae Ayhtohpyry enetupuhnōko mah? tykase Jezu eya.

³⁶ — Onokyh mokyro enetupuhtohme ya? tykase tonuremỹpokara Jezu a.

³⁷ Ynara tykase Jezu eya:

— Meneno. Seromaroro oturūko oya mana, tykase Jezu eya.

³⁸ — Ÿ, enetupuhnōko ase, tykase. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka, tuisame imehxo enetuputyryke tyya. Morara exiryke tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka tonuremỹpokara.

³⁹ Ynara tykase Jezu:

— Sero po tonurākara panõ kō nae Ritonõpo omiry waro pyra toexirykōke. Mokaro kurākase toehse ywy sero nono pona. Imehnō nae ro-ropa, Ritonõpo omiry waro ynanase, kananomo.

Yrome aomipona pyra mǎ toto. Naeroro tapiakase mokaro mana Ritonõpo a tonurãkara sã toto exiryke, tykase Jezu.

⁴⁰ Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase parixeu tomo Jezu a:

– Yna ke. Tonurẽkara sah ynanah? tykase toto tõturupose.

⁴¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ynara karyhtao oya xine: “Pitiko rokẽ Ritonõpo omiry waro ynanase. Yrome aomiry waro se ynanase aomipona yna ehtohme,” karyhtao oya xine, iirypyryme pyra amarokõ exiry repe. Mǎpyra: “Ritonõpo omiry waro ynanase emero porehme,” karyke oya xine iirypyryme ro matose Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

10

Kaneru omõttohme sã Jezu

¹ Mame ynara tykase Jezu:

– Ajohpe pyra ase. Imepỹ mokyro kaneru omõttoh kuroko sã ytõko omato, imepỹ toro tonuhtohme, moro aõkõ ematonanohtohme tyya.

² Yrome esẽ nymyry mǎ omõttoh eutary ae rokẽ omõnõko.

³ Āpuruhpyry etapuruhmakãko mǎ erase, esẽ omõttohme. Tosẽkõ omiry etãko kaneru tõ mana, tosetykõ ae tykohmarykohtao tosẽkomo a. Morara exiryke tosẽkõ ekahmãko mǎ toto. Esẽkõ rokẽ mǎ toto tütanohpõko êkõ ae tymaro toto ytotohme.

⁴ Tutütase toto ahtao, toto esemazupurume mǎ esẽkõ exiiko mana. Tosẽkõ ekahmãko mǎ toto, aomiry waro toexirykõke. Īkapo toh ytõko mana.

⁵ Imepỹ onekahmara mã toto. Epãko rokẽ mã toto, aomiry waro pyra toexirykõke.

⁶ Typoetory tõ poko morara tykase Jezu, kaneru tõ poko samo, toto amorepatohme. Yrome kaneru poko rokẽ aotururu kynexine onenetupuhpyra toto exiryke.

Kuesêkõme mã kurã Jezu

⁷ Morara exiryke ynara tykase ropa Jezu:

– Ajohpe pyra ase. Kaneru omõtoh sã ase. Ypoetory tõ ewome ase. Kaneru tõ omato omiry onetara ehtoh sã ypoetory tõ omato omiry onetara mana.

⁸ Mokaro sã mã azahkuru amorepatõkõ omipona pyra mã ypoetory tomo.

⁹ Kaneru omõtoh sã ase. Omõnõko mã toto, kaneru tomo. Toto onyryhmara mã imehnomo. Tûtãko roropa toto otuhse. Morara exiryke moro sã ase õmõtohkõme. Jenetuputyryhtao oya xine opynanohtorỹko ase. Oewomatorỹko roropa ase, enara.

¹⁰ Omato oehnõko mana moro taõkõ ematonanohse, toto etapase roropa, toto enahkase roropa, enara. Yrome tooehse ywy tarona orihpyra ypoetory tõ ehtohme, isene nymyry toto ehtohme.

¹¹ – Toto esê ase kurano. Morara exiryke ypoetory tõ pyno ase. Kaneru esê ke mana toky tõ pyno. Mokyro sã ase. Jorikyry se pyra ase repe, yrome ypoetory tõ pynuke jorikyry se ase, toto pyno jexiryke, orihpyra toto ehtohme.

¹² Yrome esê namoto mã kaneru esême nymyry pyra mana. Toto poko erohketyme rokẽ mana tineru apoitohme rokẽ tyya. Yrome kaikuxi oepyry eneryhtao mã epãko mana. Kaikuxi a toto

esekapõko mana. Toto onewomara mana. Toto ahpahpõko rokẽ mana.

¹³ Epãko mã mokyro, toto erasẽpyry, tineru poko rokẽ erohketyme toexiryke, toto pyno nymyry pyra toexiryke.

¹⁴⁻¹⁵ Yrome ypoetory tõ esẽ ase kaneru esẽ kurã samo. Papa waro ase. Juaro roropa Papa mana. Moro saaro ypoetory tõ waro ase. Juaro roropa toh mana, Papa waro jehtoh sã ya. Jorikyry se pyra ase repe, yrome ypoetory tõ pynuke jorikyry se ase toto ewome, orihpyra toto ehtohme.

¹⁶ Kaneru esẽ imehnõ kaneru nae imepỹ po. Moro saaro imehnõ ypoetoryme roropa mana imepỹ po. Toto enehpory se ase ya, jomiry eta-tohme toto a, ypoetory tõ morohnome ehtohme tosẽkõ maro, ymaro toto ehtohme.

¹⁷ — Papa Kapuaõ mã ypyno, jorikyry se jexiryke aomi poe. Imeĩpo mã jẽsemãkapõko ropa ypyno toexiryke.

¹⁸ Jorikyry se pyra jahtao jetapara mã toto. Yrome ynara tykase Ritonõpo ya: “Orihnõko mase. Moromeĩpo oẽsemãkapõko ropa ase,” nase ya. Morara tykase ya Ritonõpo exiryke aomipona ase, tykase Jezu.

¹⁹ Morara kary etaryke tyya xine tõsezusezuhse toto, juteu tomo, Jezu omiry etaryke tyya xine.

²⁰ — Jorokohpe nase mose. Otarãme rowohpe nase roropa. Oty katoh aomiry etãko matou? tykase toto, imoihmãkomo.

²¹ Yrome ynara tykase imehnomo:

— Jorokohpã omiry mose omiry sã pyra exiry, tyoro. Jorokohpã tonurãkara onukurãkara ropa

exiry. Morara pyra nase mose ro. Tonurākara enutanohpōko ropa nase, tykase toto mokaro a.

Tosēkōme Jezu se pyra juteu tō kynexine

²² Morarame otuhtoh konōto tyrise ropa eya xine Jerusarē po, Ritonōpo Tapyī kurikatopōpyry poko wenikehpyra toehtōhkōme.

²³ Ikonopory ae kynexine. Mame Jezu toytose tuisa Saromāo namohpyry takuroko, Ritonōpo Tapyī tao.

²⁴ Juteu tō esā tōximōse moro taka. Ynara tykase toto Jezu a:

— Oty katoḥ yna onurupyra mexiase? Morara exiryke zae yna zuruko rahkene. Kyrixtu nymyry mahno? Ritonōpo nymenekahpyry mahno? Ynaneraximahpyry mahno? tykase toto eya tōturupose.

²⁵ Ynara tykase Jezu:

— Pake kuuruatose repe. Yrome jomiry one-tara mexiatose jenetupuhpyra oexirykōke. Otuarōtanohpotōhkō nae ase yjamitunuru Papa poe.

²⁶ Yrome jenetupuhpyra mexiatose, ypoetoryme pyra oexirykōke.

²⁷ Ypoetory tō rokē waro ase. Jomiry etāko mā toto. Jomipona roropa mā toto.

²⁸ Orihpỹme toto ripōko ase, jũme orihpyra toto ehtōhme. Imepỹ mā toto onupuxihkara ywinoino.

²⁹ Jenetupuhponeme mā Papa ypoetory tomo a. Emero motye Papa mana. Imehnō mā ypoetory tō onupuxihkara Papa winoino.

³⁰ Papa ime exiry ime jexiry samo. Oxisā ynanase.

31 Morara kary etaryke tyya xine topu tanỹse toto a Jezu pona ematohme.

32 Ynara tykase Jezu eya xine:

— Tuhke toerohse ywy. Yjemitunuru enepoase oya xine Papa omi poe. Oty pokoino jetapary se matou? tykase Jezu eya xine.

33 Ynara tykase juteu tomo:

— Ajemitunuru enepory pokoino pyra oetapary se ynanase. Ritonõpo ime exiry ime oexiry sã pyra mana. Ahnome rokẽ mase. Yrome Ritonõpome osekarõko mase, epyrypãko rokẽ mase, tykase toto eya.

34 Ynara tykase Jezu:

— Sero nase Ritonõpo nymeropohpyry tõmiryme Moeze a: “Ynymenekatyã matose ypoe urutõme,” katoh sero ahno tomo a, Ritonõpo a tymenekase toto exiryke.

35 Zae rokẽ Ritonõpo omiry, tyotyorõtara mana. Zae aexiry waro sytatose. Moro ae ro imehnõ tokarose Ritonõpo a tynymenekatyãme. “Ynymenekatyãme matose,” tykase tõmiry etananomo a.

36 Ywy ase, Papa Kapuaõ nymenekahpyry. In-enehpohpyry roropa ase sero nono pona. Morara exiryke: “Ritonõpo mükurume ase,” karyhtao ya epyrypara ase Ritonõpo poko. Morara exiryke: “Ritonõpo poko epyrypãko mase,” kara ehtoko ya.

37 Ritonõpo omipona pyra jahtao jenetupuhpyra ehtoko.

38 Yrome aomipona ase. Jenetuputyry se pyra awahtao xine yjemitunuru rokẽ enetupuhtoko, ymaro Papa exiry waro oehtohkõme, Papa maro

jexiry waro roropa oehtohkõme, otuarõtatohkõme ypoko, tykase Jezu toto a.

³⁹ Mame Jezu apoiry se toh kynexine repe. Yrome kýtone ropa ynororo toto maro ehxĩpo.

⁴⁰ Joatão mõpozakoxi kýtone ahno ĕpurihkatopõpyry pona João a. Moroto rokẽ ehse rahkene.

⁴¹ Morarame tuhke toh toytose eya. Ynara tykase toto:

— Kurākõkara onukurākara João kynexine. Yrome aomiry kynexine zae mose ro poko, tykase toto, juteu tomo, oxime rokene.

⁴² Morarame Jezu tonetupuhse morotõkomo a tosẽkõme.

11

Razaru orihtopõpyry

¹ Orutua kynexine, Petania pono. Esety kynexine Razaru. Aoryxiry tõ roropa moroto kynexine. Maria, Maata, enara toh kynexine.

² Mokyro Maria Jezu pupuru kurikahpõ kynexine ixtaratu ke. Tũsety ke ikorokahpõ roropa kynexine. Mokyro piry kynexine kure pyra.

³ Morara exiryke Jezu a tõmihpyry rokẽ taropose.
— Oepe reh mã takuruhtase, katohtaropose eya tõmiry.

⁴ Moro totase Jezu a ahtao ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

— Mokyro mã takuruhtase toorihtohme pyra. Ritonõpo a tyjamitunuru enepotohme rokene, Tumũkuru jamitunuru enepotohme roropa: “Ritonõpo kure, Imũkuru kure,” katohme imehnomo a.

⁵ Maata pyno Jezu kynexine, zakorõ pyno ro-ropa kynexine. Ipirykõ pyno roropa kynexine. Enara kynexine, toto pyno Jezu.

⁶ Razaru kure pyra exiry poko turuse tahtao moroto ro tõmehse Jezu. Asakoro kynëmehne moroto, teh rokene.

⁷ Moromeïpo ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Ehmaropa Jutea rãnaka Petania pona ropa, tykase Jezu typoetory tomo a.

⁸ – Arypyra, pake hkopyra oetapary se nexiase morotõkomo, juteu tõ esamo. Ytopyra exiko morotona, tykase toh repe.

⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo omipona kuahtao xine: “Epo,” kara ro Ritonõpo ahtao orihpyra sytatose. Mãpyra: “Epo,” tykase Ritonõpo ahtao orihnõko sytatose. Morara exiryke ehmaropa jetapatoh po pyra ro mana.

¹⁰ Xinukutumae sã oytorykohtao osetapãko matose saereme pyra exiryke, tozure pyra oexirykõke, tykase Jezu.

¹¹ Morarame ynara tykase ropa ynororo typoetory tomo a:

– Kuepekõ mã nyhnõko Razaru. Yrome êpakase ropa ytõko ase, tykase Jezu eya xine.

¹² Ynara tykase ipoetory tõ eya:

– Inykyryhtao kure. Ekurãkãko ropa mana, tykase ipoetory tomo Jezu a.

¹³ Yrome Razaru orihtho poko tõturuse Jezu repe. Yrome tynyhse rokẽ tokarose ipoetory tomo a.

¹⁴ Morara exiryke typoetory tomo a ynara tykase ynororo:

— Razaru toorihse mana.

¹⁵ Enese ytopyra exiase aporo. Yrome sero-maroro enese ytõko ase rahkene. Seromaroro roropa Ritonõpo jamitunuru enẽko matose jene-tupuhtohme yronymyryme oya xine. Morara ahta-tao tãkye exiiko ase opoko xine. Ehmaropa, senetatose, tykase Jezu tymarõkomo a.

¹⁶ Tome esety akorõ Kamaramanõpo wãtasemy. Ynara tykase ynororo imehnõ Jezu poetory tomo a:

— Tuisa maro ehmaropa imaro kuorihtohkõme, tykase ynororo.

Jezu mã aorihtyã ãsemãkaponeme ropa

¹⁷ Morarame morotona toeporehkase Jezu, Petania pona. Moroto asakoropane aorikyhpory ãmehtopõpyry waro toehse toto, tokarose exiryke imehnomo a.

¹⁸ Atameke pyra Jerusarẽ kynexine Petania maro.

¹⁹ Mame juteu tõ toytose tuhke, Maria tomo a, xitase, ipiry hnamose.

²⁰ Morarame Jezu oepory waro toexiryke, kýtone Maata, ãpatakãmase. Maria moroto rokẽ kynexine tytapyĩ tao.

²¹ Ynara tykase Maata Jezu a:

— Taro awahtao otarame ypiry orihpyra exiry.

²² Yrome zuaro ase, ekaroporyhtao oya emero mã ekarõko Ritonõpo oya, tykase nohpo Jezu a.

²³ — Opiry ãsemãnõko ropa mana, tykase Jezu Maata a.

²⁴ — Ý, zuaro ase. Aorihtyã ãsemãkatoh ropa po ãsemãkapõko ropa Ritonõpo mana, tykase Maata eya.

25 Ynara tykase Jezu eya:

— Ywy ase ěsemãkaponeme ropa. Ypoe rokẽ orihpỹme exĩko matose. Jenetuputyryhtao toorihse awahtao xine ro ěsemãnõko ropa matose.

26 Jenetuputyryhtao orihpỹme exĩko matose jũme. Moro menetupuhno? tykase Jezu eya.

27 — Ÿ, enetupuhnõko ase. Omoro mase Ritonõpo nymenekahpyry yna kurãkaneme. Omoro mase ynaneraximahpyry. Ritonõpo nenehpohpyryme mase sero nono pona, tykase Maata Jezu a.

Tyxitase Jezu

28 Morarame morara kaxĩpo kỹtone ropa Maata takorõ kohmase tokare pyra.

— Tuisa kynako oya, tykase takorony a.

29 Morara kary etaryke tyya axĩ toytose ynororo Jezu enese.

30 (Pata pona eporehkara ro Jezu kynexine. Maata marõ tõseporytopõpyrykõ poro kynexine.)

31 Morarame xitase aytotoh rokẽ tokarose toto a, juteu tomo a. Morara exiryke Maria tokahmase eya xine. Mokaro Maria emuhkehkananomo, ix-ity akorehmananõ roropa.

32 Morarame Jezu a toytose tahtao kỹporohne imyhtokoxi xitase:

— Taro awahtao ypiry orihpyra exiry, tykase eya.

33 Mokyro xitary eneryke tyya, sam tykase Jezu tãtasamase tukurohtao. Juteu tõ xitary etaryke roropa tyya sam tykase ynororo yronymyryme tukurohtao.

34 — Otoko monẽtohu? kynako Jezu kynekaro-pone.

— Seze, kynako toto, nohpo marõkomo eya.

³⁵ Tyxitase Jezu.

³⁶ Morotōkō ynara tykase:

— Enēko matose. Ipyno yronymyryme nexiase, tykase toto ipoko.

³⁷ Yrome imehnō ynara tykase:

— Otātome tonurākara tukurākase ropa eya? Oty katoh mose onukurākara ropa kynako orihpyra ro ahtao? tykase toto ipoko.

Razaru ēsemākapotopōpyry ropa

³⁸ Sam tykase Jezu tātasamase yronymyryme. Morarame toytose ynororo aorikyhpyry ekepyry esaka. Ypy onuhtoh po kynexine okepy eny. Apuru kynexine topu risemy.

³⁹ — Apuru isyryhmatoko, kynako Jezu.

Ynara tykase Maata, aorikyhpyry oryxiry:

— Otarāme tymotase mana. Asakoropane nēmehno moroto, tykase eya aoryxiry.

⁴⁰ Ynara tykase Jezu eya:

— “Enetuputyryhtao oya, Ritonōpo jamitunuru enēko mase,” ykã puh oya, tykase Jezu eya.

⁴¹ Morarame apuru tisyryhmase toto a. Morarame kakoxi tōsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo:

— Kure mase Papa Kapuaono. Tākye ase jomiry etaryke oya.

⁴² Kokoro rokē jomiry etāko mase. Moro waro ase. Yrome tarōkō zuaro ehtohme oturūko ase oya toto netaryme, onenyokyhpyryme jenetupuh-tohme toto a, tykase Jezu.

⁴³ Morara kaxīpo opore kynomitane Jezu:

— Razaru, osehko moro tae xiaro, tykase Jezu aorikyhpyry a.

⁴⁴ Tutūtase ropa ynororo. Emary tyōtyke ro kynexine. Ipupuru roropa tyōtyke ro kynexine. Ĕmyty tyōtyke ro roropa kynexine.

– Imyhpokatoko ropa aytotohme, tykase Jezu eya xine.

*Tātamorepase toto juteu tomo Jezu etapatohme
(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Ruka 22.1-2)*

⁴⁵ Morarame Maria marōkō moro eneryke tyya xine Jezu tonetupuhse eya xine, Razaru ĕsemākapyro ropa eneryke tyya xine.

⁴⁶ Morarame imehnō toytose parixeu tō zuruse. Jezu ekātose toytose toto.

⁴⁷ Morara exiryke tōximōse toto parixeu tomo te, Ritonōpo maro oturuketō tuisary maro. Juteu tō tuisary tō maro. Enara toh kynexine tōximōse.

– Otara ākohxo sytatohu taroino Jezu poko? Orēpyra kuhmahko, kurākōkara kurākāko kuhmahko.

⁴⁸ “Ah morara rokē nexino,” karyhtao kyya xine, imoihmākō mā Jezu enetupuhnōko tutu-sarykōme. Morarame romano tuisary tō mā soutatu tō enehpōko mā kyya xine. Ritonōpo Tapyī kararahnōko toh mana. Kuaropotoryko roropa toh mana taroino imehnō poetoryme kuehtohkōme. Mame kytamurukō omihpyry omipona pyra exīko sytatose, enara, tykase toto.

⁴⁹ Toiro esety Kaipa. Moro jeimamyry ae tuisame kynexine Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme. Ynara tykase ynororo juteu tomo a:

– Tuaro pyra matose.

⁵⁰ Senetupuhtone. Kurehxo toiro orikyry kuewomankõme, orihpyra kuehtohkõme emero porehme, tykase ynororo.

⁵¹ Yrome typoe pyra morara tykase. Ritonõpo Zuzenu poe rokẽ morara tykase ynororo Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme toexiryke moro jeimamyry ae. Morara exiryke mokaro turuse eya Jezu orikyry poko, juteu tõ ewome aorikyry poko.

⁵² Juteu tõ ewome rokẽ pyra emero Ritonõpo potory enehpotohme, sapararahme exiketõ enehpotohme, oximõme toto ehtohme roropa, toiro tosẽke toto ehtohme.

⁵³ Morotoino osenetupuhkehpyra toh kynexine, juteu tuisary tomo, Jezu etapary poko tyya xine, etapary se toexirykõke.

⁵⁴ Morara exiryke tokare ytopyra ropa Jezu toehse juteu tõ htaka. Mame toytose ropa ynororo ahno htaka. Eparaĩ pona kýtone typoetory tõ maro ehse.

⁵⁵ Morarame Oseahmatoh Paxikoa ameke pyra toehse. Morara exiryke Jerusarẽ zomyẽkõ toytopitose toto Jerusarẽ pona. Tyyrypyrykõ korokapose kýtone toto otuhtoh konõto ritohto.

⁵⁶ Ritonõpo Tapyĩ taka tõximõse tahtao xine, Jezu tupise eya xine. Ynara tykase toto oseya rokene:

— Otara ãko matou Jezu poko? Oehnõkohxo hna reh otuhtoh konõto pona? tykase toto.

⁵⁷ Osemazuhme ynara tykase parixeu tõ exiryke Ritonõpo maro oturuketõ tuisary maro: “Jezu eneryhtao oya xine yna zurutoko,” tykase toto tõturuse Jezu apoitohme tyya xine.

12

Jezu ehtopõpyry Petania po (Mateu 26.6-13; Maku 14.3-9)

¹ Morarame tuhke hkopyra rokē ĕmepyyry ise ro kynexine otuhtoh konõto ritohme, Paxikoa ritohme eya xine. Mame Jezu toytose Petania pona, Razaru esaka, tynĕsemãkapohpyry ropa esaka.

² Morara exiryke autuhtoh tyrise Maria tomo a Jezu otuhtohme. Tõsĕ aroarõko Maata kynexine. Razaru otuhnõko kynexine Jezu maro.

³ Morarame Maria a ixtaratu tapoise typyne exikety, meio riturume naratu kurã risemy. Jezu pupuru pona moro tukuãse eya. Ipuvuru tykorokase ropa tũsety ke eya. Typoxine itamurume toehse tapyi tao.

⁴ Juta Ixikariote moroto kynexine, Jezu poetoryme repe; Jezu ewokaneme roropa kynexine. Ynara tykase ynororo:

⁵ – Kurehxo moro ixtaratu tokamosĕme ahtao exiry. Tuhke tineru atapoiry tokamose ahtao, tymõkomokãkara a ekarotohme, tykase ynororo repe.

⁶ Morara tykase ynororo ajoajohpe toexiryke. Tymõkomokãkara pyno nymyry pyra ynororo kynexine. Jezu poetory tinerũ eraseme kynexine, toitoine toto tinerũ touse eya tytinerũme.

⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Ah keh nyrino. Jekepyry popatoh kuhnõko mana.

⁸ Tymõkomokãkara nae mosa rokene. Yrome ywy ase okynã pyra taro amaro xine, tykase Jezu eya.

Tãtamorepase toto Razaru etapary poko

⁹ Morarame: “Jezu Petania po mana,” kary totase toto a ahtao, tuhkākō toytose Jezu enese. Razaru enese roropa toytose toto, Jezu nēsemākapohpyry ropa enese.

¹⁰ Morara exiryke Razaru etapary se toehse toto, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo.

¹¹ Razaru pokoino juteu tō tuhke tosēkō rumekary se toehse, Jezu enetupuhtohme rokē tosēkōme. Morara exiryke Razaru etapary se toehse toto juteu tō tuisary tomo.

*Jerusarē pona Jezu ytotopōpyry
(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Ruka 19.28-40)*

¹² Yrokokoro: “Jezu oehnōko mana Jerusarē pona,” kary totase imoihmākomo a, Oseahmatoh Paxikoa pona ytoketomo a.

¹³ Morara exiryke marariary panō tysahkase eya xine. Morarame toytose toto Jezu ēpatakāmase. Ynara tykase toto:

— Kure Ritonōpo mana. Kure roropa ineneh-pohpyry mana. Ritonōpo Kapuaono, kure rokē Izyraeu tō tuisary tyriko, tykase toto, tōturuse toytorykōme.

¹⁴ Morarame jumētu pitiko tapoise Jezu a. Epona tōtyrise, pake Ritonōpo nymeropohpyry poe ro.

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo pake:
“Emynyhmara ehtoko, Jerusarē pōkomo.
Okynā pyra oesēkō mā oehnōko.
Jumētu pitiko po oehnōko mana,”
me tymerose Ritonōpo omiryne pake.

¹⁶ Yrome Jezu poetory kynexine onenetupuh-pyra aporo moro poko. Imēi po tonetupuhse toto

a, tõsemãse ropa Jezu ahtao, tõnuhse ropa ynororo ahtao roropa kakoxi. Emene tutuarõtase ropa toto Ritonõpo omiry poko. Ritonõpo nekarotopõpyry ae ro Jezu poko tutuarõtase toto.

¹⁷ Mame Razaru ãsemãkatopõpyry ropa enehpõkomo a imehnõ turuse. Imoihmãkõ tutuarõtano hse eya xine. Razaru ãsemãkatopõpyry ropa poko Jezu a.

¹⁸ Morara exiryke imoihmãkõ toytose Jezu ãpatakãmase, Jezu jamitunuru totase tyya xine exiryke.

¹⁹ Morarame parixeu tõ oseya rokẽ tõturuse toto. Ynara tykase toto:

– Enẽko matose. Sekurehtou. Emero porehme Jezu marõme nexĩ toto, tykase toto imoihmãkõ poko.

Kyreku tõ oehtopõpyry Jezu enese

²⁰ Morarame Jerusarẽ pona ytoketõ maro kyreku tõ toytose Paxikoa pona. Jeimamyry punero ytosene toto, juteu tõ maro. Ritonõpo poko atãkyemase ytosene toto.

²¹ Morarame Piripe a toytose toto. Petesaita põ Piripe kynexine, Karirea rãnaõ pono. Ynara tykase toto Piripe a:

– Pãna, Jezu enery se ynanase. Yna otururu se ynanase imaro, tykase toto Piripe a.

²² Piripe toytose Ætare zuruse aporo. Mame asakoro ro toytose toto Jezu a:

– Kyreku tõ mã tõtururukõ se amaro, tykase toto Jezu a. Ynara tykase Jezu eya xine:

²³ – Kapu ae Ayhtohpyry ase. Okynã pyra orihnõko ase. Mame toorihse jahtao ãsemãnõko

ropa ase. Morarame ime jehtoh enetupuhnõko imehnõ mana, tymyakākõme toorihse jexiryke. Jësemãtopõpyry ropa eneryke tyya xine ime jehtoh enetupuhnõko toh mã rahkene.

²⁴ Zae rokẽ ynara ãko ase oya xine, oxinase puhturu ke mã anarykara ahtao nono aka, ahtara mã ekurehnõko. Emãpyra roropa mana. Mãpyra tarykase ahtao nono aka ahtãko mana. Emãnõko roropa mana. (Morara tykase Jezu toorikyry poko, tõsemamyry ropa poko roropa, tonetuputyry poko tuhkãkomo a, enara.)

²⁵ — Ynara karyhtao kyya xine: “Osepyno ase. Jetuarimary se pyra ase. Jorikyry se pyra ase roropa. Penetãko ro ase. Morara exiryke jorikyry se pyra ase,” karyhtao kyya xine orihnõko rokẽ sytatose. Mãpyra ynara karyhtao kyya xine: “Utuarimary zuno pyra ase. Jorikyry zuno pyra roropa ase. Ritonõpo omipona se rokẽ ase,” karyhtao kyya xine, orihpyra exiiko sytatose.

²⁶ Ypoetoryme se awahtao xine jomipona ehtoko ymaro oehtohkõme. Jomipona awahtao xine ãtãkyematohkõ ekarõko mã Papa oya xine.

Toxihmary poko Jezu oturutopõpyry

²⁷ — Seromaroro emynymãko ase yronymyryme. Otara ãko hano? “Papa, jorikyry se pyra ase,” kary se ase repe. Yrome moro poko tooehse ywy kapu ae orihse tarona.

²⁸ Papa Kapuaono, ime oexiry enepoko imehnomo a, “Kure mase,” katohme toto a, tykase Jezu.

Mame kaino omi totase toto a:

– Imehxo jehtoh tonepose ya eya xine. Imeĩpo enezomopõko ropa ase eya xine, tykase omi kaino.

²⁹ Moro omi etaryke tyya xine ynara tykase imoihmãkomo:

– Konomeru kynako, tykase toto.

Imehnõ ynara tykase:

– Ritonõpo nenyokyhpyry noturuno Jezu a, tykase toto.

³⁰ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Moro omi kynako ynetaryme rokẽ pyra. Sekere nykano onetarykõme roropa. Otuarõtatohkõme kynako, tykase eya xine.

³¹ – Okynã pyra iirypyrymãkõ iirypyryme toto exiry enetupuhpõko ase. Okynã pyra Ritonõpo omipona pyra exiketõ esẽkõ poremãkapõko ase, joroko tamuru poremãkapõko.

³² Mame tanỹse jahtao wewe pokona, emero sero nono põkomo a osenetupuhpõko ase, tykase Jezu eya xine.

³³ Morara karyke toto a, toto zurune toorikyry poko, wewe pokona toxixihmapory poko.

³⁴ Mame ynara tykase imoihmãkomo Jezu a:

– Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ynara ãko: “Ritonõpo nymenekahpyry orihpyra mana jũme,” ãko. Yrome omoro ynara ãko: “Kapu ae Ayhtohpyry orihnõko mana,” ãko mase. Onoky Kapu ae Ayhtohpyry na taro? tykase toto tõturupose eya.

³⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Sero nono põkõ ezurume sã ase. Otuarõtanohekõme ase, Ritonõpo poko. Pohnõ apiakary poko roropa otuarõtanohtorỹko ase apotoimo htaka toto omomyry poko, enara. Okynã pyra ase amaro xine. Kuenetupuhtoko

amaro xine ro jahtao omõpyra oehtohkõme apotoimo htaka. Xinukutumae ytoketõ tahnõko rokẽ toh mana, tosemarykõ waro pyra toexirykõke. Mokaro saaro jenetupuhpynõ mana, tuaro pyra samo. Apotoimo htaka toytorykõ onenetupuhpyra toto, jenetupuhpyra toexirykõke.

³⁶ Morara exiryke oezurukõme jexiry enetupuh-toko amaro xine ro jahtao. Ritonõpo poetoryme oehtohkõme, tykase Jezu eya xine.

Onenetupuhpyra juteu tõi ehtopõpyry

Morara kaxĩpo toesyryhmase ropa. Tõtonẽse tonepyra mokaro ehtohme.

³⁷ Tuhke rokẽ tyjamtunuru tonepose repe eya xine. Yrome onenetupuhpyra tokurehse toto.

³⁸ Morara exiryke zae kynexine urutõ omihpyry pake, Izaja omihpyry. Ynara tykase ynororo: “Ritonõpo Kapuaono, moxiã nase yna omiry onenetupuhpyra nase toto.

Ajamtunuru roropa onenetupuhpyra nase toto,” tykase Izaja pake. Zae morara tykase. Zae ro aomihpyry mã seromaroro.

³⁹ Morara exiryke Izaja nekarotopõpyry ae ro onenetupuhpyra toh toehse. Ynara tykase roropa Izaja pake:

⁴⁰ “Tuaro pyra tyripose Ritonõpo a, aosenetupuhpyrykõ tyripose tũpore roropa Ritonõpo a.

Morara exiryke Ritonõpo jamitunuru eneryhtao ro onenetupuhpyra mã toto.

Aomiry etaryhtao ro onenetupuhpyra mã toto. Tyrypyrykõ onurumekara roropa toto.

Morarame rokẽ tyripose toto Ritonõpo a.
 Tyrypyrykõ onurumekapỹme tyripose toto
 tõmipona pyra toto exihpyryme,”

⁴¹ me tymerose Izaja a pake, Jezu jamitunuru
 tonese tyya exiryke.

⁴² Morarame tuhke juteu tõ esamo a tone-
 tupuhse. Yrome tynotao xine rokẽ tonetupuhse
 eya xine parixeu tõ zuno toexirykõke, atamorepa-
 toh tae tutũtanohporykoino ropa eya xine.

⁴³ “Kure mase” kary etary se toh kynexine ty-
 poko xine parixeu tomo a. Yrome “Kure mase”
 kary etary se hkopyra toh kynexine Ritonõpo a.

Jezu omihpyry kuapiakatorỹko mana

⁴⁴ Morarame Jezu ynara tykase ropa opore:

– Jenetuputyryhtao oya xine, ywy ro rokẽ
 kara enetupuhnõko matose. Jenehpohpõ ene-
 tupuhnõko roropa matose.

⁴⁵ Jenetuputyhpkõ mã jenehpohpõ
 enetupuhnõko roropa mã toto.

⁴⁶ Oepyase xiaro sero nono põkõ ezurume.
 ãmorepatorỹko ase Ritonõpo omiry poko. Jene-
 tuputyryhtao oya xine oorypyrykõ poko pyra
 exĩko matose. Ixinukuturu htoko ytoketõ sã pyra
 exĩko matose. Saeremae ytoketõ sã rokẽ exĩko
 matose.

⁴⁷ Jomiry etãko matose. Yrome jomipona pyra
 awahtao xine oemara xine ase. ãpiakase xine pyra
 oepyase. Yrome okurãkase xine oepyase.

⁴⁸ Yse pyra awahtao xine jomiry etary se pyra
 roropa awahtao xine, ãpiakatorỹko mã Ritonõpo
 aorihtyã tõ ãsemãkatoh ropa po tyya, jomipona
 pyra toehse oexirykõke.

⁴⁹ Jamoreme ourupyra xine ase. Papa Kapuaõ nekarohpyry rokẽ ekarõko ase oya xine.

⁵⁰ Inekarohpyry omipona rokẽ awahtao xine orihpyra exĩko matose jũme. Moro waro ase. Morara exiryke Papa nekarohpyry rokẽ ekarõko ase oya xine, tykase Jezu imoihmãkomo a.

13

Typoetory pupuru kurikatopõpyry Jezu a

¹ Morarame toiro tynyhse ise ro Oseahmatoh Paxikoa poko ehtohme. Morarame toytotoh poko tuaro Jezu kynexine, sero nono rumekary poko tyya. Tummy a toytotoh poko tõsenetupuhse. Moino ro typoetory pyno Jezu kynexine. Toto pyno exikehpyra kynexine, toorikyry ponãmero.

² Morarame kokonie pukuro tõtuhse Jezu typoetory tõ maro. Morarame joroko tamuru nymenekahpyry Juta kynexine, Ximão Ixikariote mũkuru. Jezu ewokaneme tymenekase joroko tamuru a.

³ Ritonõpo a tyjमितunuru tokarose Tumũkuru a emero porehme. Moro waro Jezu kynexine. Toeh-topõpyry Ritonõpo poe waro roropa kynexine. Eya toytotoh ropa waro roropa kynexine.

⁴ Morarame Jezu kynowõne ropa tõtuhkehĩpo. Mame tupõ touse ropa ahtao kynosekunazõtone ropa tuaja ke.

⁵ Mame eya tuna tarykase ahtao paxiha aka, typoetory tõ pupuru tukurikase eya. Tuaja ke tykorokase ropa eya.

⁶ Mame Ximão Peturu a Jezu toytose ahtao, ynara tykase Peturu eya:

– Upupuru kurikãko hma? tykase eya.

⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Ynyriry onenetupuhpyra ro matose. Yrome imeĩpo zuaro exĩko matose, tykase ynororo eya.

⁸ – Upupuru kurikary se pyra ase oya, yna esẽme oexiryke, tykase Peturu eya.

– Yrome opupuru onukurikara jahtao, ypoetoryme pyra mase, tykase Jezu eya.

⁹ Ynara tykase Peturu:

– Upupuru rokẽ kara ikurikako jemary ro-ropa, jupuhpyry roropa, ikurikako emero, tykase Peturu eya.

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Aepytyã sã oexirykõke õkokõ mã kure. Morara exiryke õkokõ kurikary se pyra ase. Opupurukõ rokẽ kurikãko ase. Amarokõ emero aepytyã samo. Toiro mose rokẽ tyrypyry onurumekara tokurehse nase. Epypỹ saaro nase, tykase Jezu eya xine.

¹¹ Towokane waro toexiryke morara tykase Jezu: “Aepytyã sã matose. Toiro mose tyrypyry onurumekara tokurehse nase. Epypỹ saaro nase,” tykase Jezu eya xine.

¹² Morarame toto pupuru tukurikakehse ahtao tyya, tupõ tamuruse ropa eya. Meza pona typorohse ropa. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Menetupuhtou ynyrihpyry poko?

¹³ Tuisa, ãko matose. Amorepatono ãko roropa matose ypoko. Zae ro matose, oesẽkõme jexiryke,

¹⁴ ãmorepanekõme roropa jexiryke. Yrome anamotokõme sã opupurukõ ukurikano. Ysã ehtoko. Imehnõ pyno ehtoko. Imehnõ akorehmatoko roropa.

15 Moro yrino onenerykõme. Morara exiryke moro ipoenohoko.

16 Ymotye pyra matose, ypoetoryme oexirykõke.

17 Oesëkõme ase yrome opupurukõ ukurikano, ysã imehnõ akorehmatohme oya xine. Morara ahtao tãkye exïko matose moro poenopyryhtao oya xine.

18 — Emero opoko xine kara ywy repe. Ynmenekatyã waro ase. Yrome pake Ritonõpo nymeropohpyry ae ro jewokaneme toehse: “Mose, ymaro otuhkety jewokaneme toehse,” tykase pake.

19 Sero poko ourutorỹko ase jewokara ro ahtao. Morarame morara toehse ahtao jenetupuhnõko matose Ritonõpo nymenekahpyryme. Morara exiryke jomihpyry anamonohpyra ase.

20 Zae rokẽ ase ynara karyhtao, ynenyokyhpyry pyno awahtao xine ypyno roropa matose. Morararo ypyno awahtao xine jenehpohpõ pyno roropa matose, tykase Jezu eya xine.

*Towokahpõ ekarotopõpyry Jezu a
(Mateu 26.20-25; Maku 14.17-21; Ruka 22.21-23)*

21 Morarame tõturukehse tahtao sam tykase ynororo tukurohtao. Ynara tykase ynororo:

— Ajohpe pyra, toiro mose jewokãko nase, tykase Jezu eya xine.

22 Tõsenesenese toto oxime, owokato waro pyra toexirykõke.

23 Toiro ipoetory Jezu zamaro exikety. Imaro typorohse kynexine.

24 Tomary ke mokyro tykohmase Peturu a. Ynara tykase ynororo eya:

– Ekaropoko eya: “Onoky ewokaneme nae?” tykase Peturu eya.

25 Eponarohme sã toytose mokyro Jezu a ekaropotohme:

– Onoky mokyro oewokaneme? tykase.

26 Ynara tykase Jezu eya:

– Zupãko ase zuaro oehtohme. Mose ro mã jewokãko, tykase Jezu eya.

Morarame wyi tytohkase Jezu a, tyhpase ahtao tokarose Juta a, Ximão Ixikariote mükuru a.

27 Moro wyi tapoise eya ahtao, Jezu zetũ tanỹse eya. Joroko tamuru omipona toehse. Mame ynara tykase Jezu eya:

– Ehẽ, axĩ ke ytoko oerẽtykyrỹpyry ritohme, jũme rokẽ oerẽtykehtohme, tykase ynororo eya.

28 Yrome imehnõ Jezu maro exiketõ aomiry onenetupuhpyra toto.

29 Tytinerũkõ eraseme Juta exiryke, osepekahse rokẽ tonyohse tokarose eya xine. Tymõkomokãkara a tineru ekarose roropa tonyohse tokarose eya xine.

30 Morarame moro wyi tapoise tyya ahtao tutũtase Juta. Tykohmãsehxo ahtao toytose.

“Imehnõ pyno ehtoko,” katopõpyry Jezu a

31 Morarame toytose Juta ahtao ynara tykase Jezu:

– Seromaroro Kapu ae Ayhtohpyry imehxo exiry enẽko matose. Ritonõpo imehxo exiry roropa enetupuhnõko matose jeneryke roropa oya xine.

³² Morara exiryke ime jehtoh eneporyke oya xine Ritonõpo a, ime toehtoh roropa enepõko mã oya xine. Seromaroro ime jehtoh enepõko mã oya xine Papa.

³³ Poetohti, okynã pyra ase amaro xine. Jupiko matose repe. Yrome ymaro ytosaromepyra matose. Oya xine rokẽ pyra morara ãko ase. Juteu tomo a roropa serara ase: “Ymaro ytosaromepyra matose,” ase eya xine. Morara katopõpyry saaro, morara yka oya xine.

³⁴ Mame jomiry kasenato nomõko ase amaro xine. Imehnõ pyno ehtoko. Opyno xine jexiry saaro imehnõ pyno ehtoko, yronymyryme.

³⁵ Imehnõ pyno awahtao xine ypoetoryme oexirykõ enetupuhnõko sero põkõ mana emero porehme, tykase Jezu eya xine.

Peturu zurutopõpyry Jezu a

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Ruka 22.31-34)

³⁶ – Aza ytõko mah? tykase Ximão Peturu. Ynara tykase Jezu eya:

– Ymaro ytosaromepyra matose seromaroro. Yrome imeipo matose ya ytõko, tykase Jezu.

³⁷ – Oty katohme amaro ytopyra ahno? Orumekary se pyra ase. Jorikyry zuno pyra ase. Imehnõ ynara karyhtao: “Jezu poetoryme awahtao oetapãko ynanase,” karyhtao ya: “Jezu poetoryme ase,” ãko ase, orumekary se pyra jexiryke, tykase Peturu eya.

³⁸ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Oorikyry zuno pyrahxo hmah? Jurumekarahxo mahno? Etako pahne, kuratiri

onetara ro ahtao: “Jezu waro pyra ase. Ipoetory kara ase,” ãko mase oseruao, tykase Jezu eya.

14

Osemame Jezu Ritonõpo a

¹ Ynara tykase roropa Jezu typoetory tomo a:

– Torëtyke pyra ehtoko jytory poko. Emynyh-mara ehtoko. Ritonõpo enetupuhnõko matose. Kuenetupuhtoko roropa.

² Tuhke osa nae Papa esao. Arypyra ahtao morara kara exiry oya xine. Ytõko ase oesarykõ kurãkase.

³ Imeïpo, oesarykõ otyhkaxïpo oehnõko ropa ase tarona opoko xine, ymaro aarotohkõme kapu aka.

⁴ Esemary waro matose, tykase Jezu eya xine.

⁵ Ynara tykase Tome:

– Aza ytõko ma? Zuaro pyra ynanase. Oesemary waro pyra roropa ynanase, tykase.

⁶ Ynara tykase Jezu eya:

– Ywy ase oesemarykõme nymyry Ritonõpo a. Ywyhnao ytopyra matose Papa a. Ywy ase zae oriponekõme nymyry. Jenetuputyryhtao oya xine ajoajohpe pyra exïko matose. Oësemãkaponekõme roropa ase. Jenetuputyryhtao oya xine orihpÿme exïko matose.

⁷ Seromaroro juaro toehse matose. Papa waro exïko roropa matose. Taroino Papa waro matose, tonetupuhse oya xine exiryke, tykase Jezu toto a.

⁸ Ynara tykase Piripe eya:

– Kumykõ enepoko yna a. Enery se rokë ynanase, tykase.

⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Pake ro ase amaro xine, mōtoino rokē pyra. Oty katoĥ juaro pyra ro mahno Piripe? Juaro awaĥtao xine Papa Kapuaõ waro roropa matose. Oxisã ynanase Papa maro. Morara exiryke oty katoĥ: “Kumykõ enepoko yna a,” ãko matou?

¹⁰ Onenetupuhpyra ro hma, Piripe? Papa maro ase, ymaro roropa Papa mana. Ywy jomi poe pyra kuuruatose. Yrome Papa poe kuuruatose. Ymaro mana erohnõko.

¹¹ Jomiry enetupuhtoko, ynara karyĥtao ya, Papa maro ase, ymaro roropa Papa mana. Jomiry onenetupuhpyra awaĥtao xine ynyriĥpyry enery poko kuenetupuhtoko.

¹² Zae ase ynara karyĥtao, jenetuputyryĥtao oya xine ynyriry sã tyrĩko roropa matose. Ynyriĥpyry motye roropa tyrĩko matose toytose jaĥtao Papa esaka.

¹³ Mame ekaroporyĥtao Papa a, emero ekarõko ase oya xine, Papa omi poe ekaroporyĥtao, Papa ime exiry enepory se jexiryke oya xine.

¹⁴ Mame ynara karyĥtao Ritonõpo a: “Onekarohpyry se rokē ase,” karyĥtao oya xine onekaropohpyrykõ ekarõko ase oya xine.

“Kurã Zuzenu ekarõko ase oya xine,” katopõpyry Jezu a

¹⁵ – Mame yse awaĥtao xine ãmorepatopõpyrykõ ya omipona ehtoko.

¹⁶ Mame ekaroporyĥtao ya ãkorehmanekõ ekarõko mã Papa oya xine. Tuzenu kurã ekarõko oya xine mana jũme aeĥtoĥme amaro xine.

¹⁷ Ritonõpo Zuzenu anapoipyra jenetupuh-pynomo, onenetupuhpyra toexirykõke, zuaro

pyra roropa toexirykōke. Yrome matose Ritonōpo Zuzenu waro amaro xine exiryke, isene ro okurohtao xine exiryke.

¹⁸ – Jūme orumekara xine ase. Oya xine oehnōko ropa ase.

¹⁹ Okynā pyra jenetupuhpynō jenekehnōko toh mana. Yrome matose jenēko. Isene jexiryke, isene roropa exīko matose.

²⁰ Morara ahtao Papa maro jexiry waro exīko matose. Moro saaro ymaro matose, amaro xine jexiry saaro.

²¹ – Jomiry se nymyry awahtao xine, jomipona roropa awahtao xine ypyno matose. Morara ahtao opyno xine Papa exīko mana ypyno oexirykōke. Ywy roropa opyno xine exīko ase. Ypoko otuarōtanohtoryko ase, tykase Jezu eya xine.

²² Ynara tykase Juta (imepỹ Juta, Ixikariote kara):

– Oty katoh yna rokē tuarōtanohnōko mah? Oty katoh oenetupuhpynō onutuarōtanohpyra mah? tykase Juta.

²³ Ynara tykase Jezu eya:

– Ypyno awahtao xine, jomipona exīko matose. Opyno xine Papa exīko roropa mana. Mame oehnōko ynanase Papa maro oya xine, jūme amaro xine yna ehtohme.

²⁴ Ypyno pyra exiketō jomipona pyra mana. Yrome ywy jomi poe pyra kuuruatose. Papa poe rokē kuuruatose, jenehpohpō omi poe.

²⁵ – Moro poko kuurutou amaro xine jahtao.

²⁶ Papa Tuzenu enehpōko mana ymyakāme Ākorehmanekōme. Āmorepatorỹko mana emero.

Ynekarohpyry poko otuarõtanohtorỹko roropa mana.

²⁷ – Torẽtyke pyra oripotorỹko ase. Torẽtyke pyra ypoe exĩko matose. Jenetupuhpynõ poe torẽtyke pyra exipyra matose. Ypoe rokẽ torẽtyke pyra exĩko matose. Torẽtyke pyra ehtoko. Emynyhmara roropa ehtoko. Oserehpyra roropa ehtoko.

²⁸ Jomiry metatou? “Ytõko ase. Yrome oehnõko ropa ase. Jũme orumekara xine ase,” kary metatou ya? Ypyno awahtao xine Papa a jytory poko tãkye exĩko matose, ymotye Papa exiryke.

²⁹ Moro poko kuurutou seromaroro ytopyra ro jahtao. Morarame toytose jahtao enetupuhnõko matose. “Sero poko kuuruatosene Jezu,” ãko matose.

³⁰ Okynã pyra oturukehnõko ase amaro xine, jenetupuhpynõ tuisary oepyrkye. Yrome jesẽ kara mokyro. Ypoko pyra roropa mana tyrypyhpyke pyra jexiryke.

³¹ Yrome Papa pyno jexiry enetupuhtohme jenetupuhpynomo a, ipyno jexiryke roropa aomipona yronymyryme ase.

– Pa, ehmaropa taroino, tykase Jezu typoetory tomo a.

15

Uwa zoko sã Jezu exiry

¹ Ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Uwa zokome sã ase. Uwa zoko esẽme sã Papa mana. Esẽme rokẽ pyra mana. Ikyryneme roropa mana.

² Amoriry pisarara sã ypoetory tõ mana. Eperytapỹ amoriry pisarara ahtao, amorihkãko esẽ

mana, eperytara exiryke. Eperytakety amoriry ahtao epery tō zomye amorisahkāko roropa esē mana kure aehtohme, itamurume eperytatohme. Mokyro sã mã Papa. Tõmipona se exiketõ amorepāko mana, tõmipona ipunaka toto ehtohme.

³ Amarokõ tukurākase matose eya jomiry totase oya xine exiryke. Uwa amoriry tapopohse ahtao tuhke eperytāko mana. Moro saaro okurākatorỹko Papa mana, zae tõmipona oehtohkõme.

⁴ Ymarõme ehtoko. Ywy roropa amaro xine exĩko ase. Ymarõme pyra awahtao xine zae jomipona exipyra matose. Uwa amorirỹpyry amorihkasē sã exĩko matose. Eperytapỹ sã exĩko matose roropa.

⁵ – Õkokõme ase. Jamoriryme roropa matose. Ymaro awahtao xine zae jomipona exĩko matose. Eperytakety sã exĩko matose. Ymaro pyra awahtao xine Ritonõpo zamaro pyra matose. Aomipona pyra oexirykõke eperytapỹ sã exĩko matose.

⁶ Uwa amorirỹpyry amorihkasē papyry sã ymaro pyra exiketõ pahnõko mã Papa. Tamorihkase ahtao amorirỹpyry orihnõko mana. Mame iwỹnāko toto apoto htaka ematohme jahkatohme.

⁷ Ymaro awahtao xine, jomiry okurohtao xine ahtao roropa emero ekarõko mã Papa ekaroporyhtao oya xine.

⁸ Morarame ypoetoryme nymyry awahtao xine eperytaketõ sã exĩko matose, orẽpyra jomipona exĩko matose. Mame jomipona awahtao xine ypoetoryme oenetupuhtorỹko imehnõ mana. “Kure Ritonõpo nase. Imehxo nase,” āko mã toto

jomipona oexirykõke.

⁹ Papa ypyno exiry saaro opyno xine ase. Morara exiryke opynukõ anakohpyra ehtoko.

¹⁰ Jomipona awahtao xine opyno xine ase õsepynuporykõke. Moro saaro mã Papa, aomipona jexiryke ypyno mana.

¹¹ — Naeroro otuarõtanohtorỹko ase moro poko ypoe rokẽ tãkye oehtohkõme, tãkye nymyry oehtohkõme.

¹² Ynara ãko ase oya xine, imehnõ pyno ehtoko, opyno xine jehtoh samo.

¹³ Tope tõ pyno nymyry exikety tope tõ ewome mã orihnõko, orihpyra tope tõ ehtõhme. Moro kure kuhse Papa a. Onymotyẽkara exino.

¹⁴ Jepeme matose jomipona awahtao xine.

¹⁵ Ynamoto tõme rokẽ pyra matose. Jepeme nymyry matose. Namoto tosẽ nyriry waro pyra mana. Yrome amarokõ jepeme matose. Papa nekarohpyry emero ekaroase oya xine.

¹⁶ Onymenekahpyrykõ kara ase. Amarokõ matose ynmenekatyamo. Tymenekase matose ya eperytaketõ sã oehtohkõme, jumanatome jomipona oehtohkõme. Morarame emero ekarõko mã Papa oya xine jomi poe ekaroporyhtao oya xine.

¹⁷ Naeroro ynara ãko rokẽ ase oya xine, imehnõ pyno ehtoko, ãko ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

Jezu poetory tõ ryhmãko imehnõ mana

¹⁸ — Jenetupuhpynõ ozehno xine toto ahtao, wenikehpyra ehtoko ypoko. Yzehno toh kynexine roropa pake.

19 Jenetupuhpyra awahtao xine ozehno xine pyra mã toto, topekõme oexirykõke. Yrome tymenekase ya oexirykõke jenetupuhpynõ epeme pyra toehse matose. Morara exiryke ozehno xine toh mana tysã xine pyra toehse oexirykõke.

20 Jomiry poko wenikehpyra ehtoko: “Ymotye pyra matose ypoetoryme oexirykõke.” Yyryh- maryhtao imehnomo a oryhmotorỹko roropa mã toto ysaaro. Mãpyra jomipona toto ahtao õmipona xine mã exĩko roropa toto.

21 Yrome oryhmotorỹko mã toto, jomipona oexirykõke jenehpohpõ waro pyra toexirykõke roropa.

22 Oehpyra jahtao toto onyhxiropyra Ritonõpo exiry toto rypyry poko, iirypyrykõ poko toto onurupyra jexiryke roropa. Yrome tooehse jexiryke tutuarõtase toto tyrypyrykõ poko. Morara exiryke toto hxirõko mã Papa.

23 Yzehno exiketõ mã Papa zehno roropa mã toto.

24 Mãpyra yjमितunuru onenepopitopyra jah- tao toto onyhxiropyra Ritonõpo exiry iirypyrykõ poko. Mame yjमितunuru enepoase toto a repe tuhke. Yrome onenetupuhpyra toto. Naeroro toto hxirõko Ritonõpo mana. Yjमितunuru enease toto yrome yzehno ro toto. Papa zehno roropa toto.

25 Morara toehse Ritonõpo nymeropohpyry ae ro pake Moeze a. Ynara tykase ynororo: “Yzetũ tanỹse eya xine epokapỹme,” tykase ynororo.

26 – Ākorehmanekõ mã oehnõko, Zuzenu. Zae Ritonõpo ehtoh poko ãmorepanekõme mã ynororo. Oehnõko mana Papa winoino. Mokyro enyohnõko ase Papa poe. Morarame ypoko otuarõtanohtorỹko

mana.

²⁷ Amarokō roropa ypoko imehnō tuarōtanohnōko matose moino ro ymaro oexirykōke.

16

¹ — Moro poko kuurutou, poremāpyra oehtohkōme.

² Tātamorepatohkō tae otūtanohpotorỹko ropa imehnō mana. Morarame okynā pyra oetaparykohtao: “Ritonōpo akorehmāko sytatose. Aomi poe toto etapāko sytatose,” āko toh mā repe oetaparykohtao.

³ Oryhmatorỹko mā toto Ritonōpo waro pyra toexirykōke, juaro pyra roropa toexirykōke.

⁴ Yrome moro poko kuurutou oryhmara ro xine toto ahtao. Imeīpo oryhmarykohtao tuarōtāko matose jomihpyry poko.

Kurā Zuzenu erohtoh poko

— Pake ourupyra xine exiase amaro xine ro jexiryke.

⁵ Mame seromaroro jytoryke ropa ase otuarōtanohtorỹko ase. Jenehpohpono a ytōko ropa ase. “Aza ytōko ma?” kara matose ya.

⁶ Jytory poko turuse ya oexirykōke emynyhāmāko matose.

⁷ Yrome etatoko pahne. Kurehxo jytory. Ytopyra jahtao Ākorehmanekō oehpyra exiry. Yrome toytose jahtao enehpōko ase oya xine.

⁸ Tooehse ahtao mā sero nono pōkō rypyry zumakapōko mana. Ritonōpo rokē mā iirypyrymākō kurākary waro. Moro poko toto amorepāko mana.

Jenetupuhpynõ wãnopyry poko roropa toto tuarõmãko mana, enara.

⁹ Jenetupuhpyra sero nono põkõ mana. Morara exiryke toto rypyry zumakapõko mana, jenetupuhpyra toto exiryke.

¹⁰ Papa a ytõko ase. Morara exiryke Ritonõpo Zuzenu ãmorepatorỹko mana iirypyrymãkõ kurãkary poko Ritonõpo a.

¹¹ Pake joroko tamuru tapiakase Ritonõpo a ematohme apotoimo htaka. Morara exiryke Ritonõpo Zuzenu otuarõtanohtorỹko mana pohnõ apiakary poko toto papyry poko roropa apotoimo htaka.

¹² – Tuhke ourutohkõ nae ase repe. Yrome sero-maroro pitiko rokẽ ãmorepatorỹko ase wenikehpyra oehtohkõme, oweniketyrykõino.

¹³ Yrome Zae exikety zuzenu tooehse ahtao otuarõtanohtorỹko mana zae exiry poko emero. Ritonõpo Zuzenu mã tamoreme oturupyra mana. Ritonõpo nekarohpyry rokẽ tyya ekarõko ropa oya xine mana. Ourutorỹko mã aporo morohne poko osemazuhme. Morarame inekarotopõpyry ae ro exiko mana.

¹⁴ Imehxo jexiry enetupuhpõko mã oya xine. Jomiry etaryke tyya ekarõko ropa oya xine mana otuarõtatohkõme.

¹⁵ Emero Papa zuaro exiry waro ase. Oxisã ynanase. Morara exiryke morara ykã oya xine: “Ritonõpo Zuzenu ynekarohpyry ekarõko ropa mã oya xine,” ykano.

Omuhpe aporo ãkyetãko ropa

¹⁶ – Okynã pyra jenekehnõko matose. Yrome okynã pyra jenẽko ropa matose, tykase Jezu.

17 Ynara tykase ipoetory tō oxime rokene:

– Otara exīko na moromeīpo? “Okynā pyra jenekehnōko matose. Moromeīpo jenezomōko matose,” āko nae? “Papa a jytoryke ropa,” āko nae?

18 Oty katohme hkoh morara āko nae? Zuario pyra sytatose, tykase toto. Oxime rokē toh tōturuse.

19 Toto otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine:

– Ynekarory poko oturupōko matou? “Okynā pyra jenekehnōko matose aporo. Moromeīpo okynā pyra roropa jenēko ropa matose,” kary ya. Moro poko tokoh oturūko matou oxime rokene?

20 Etatoko pahne, yhnamōko matose, yrome jenetupuhpynō tākye exīko toh mana. Emynyhmāko matose aporo. Yrome imeīpo tākye exīko ropa matose jenery ropa ahtao oya xine.

21 Nohpo ke mana enurusasaka tahtao tākye pyra mana aporo sam karyke tyya. Yrome tonuruse poeto ahtao toetuarimatopōpyry poko axī wenikehnōko ropa mana. Tākye rokē exīko mana poeto eneryke tyya.

22 Mokyro sã rokē matose. Emynyhmāko matose aporo. Yrome oenetoryko ropa ase. Morarame tākye exīko ropa matose tōsenepose ropa oya xine jexiryke. Morara ahtao imehnō mā omynyhmapopyra xine mana.

23 – Morarame Ritonōpo Zuzenu tooehse ahtao, ya onekaropopyra matose. Etatoko pahne, topohme rokē ekaropōko matose Papa a. Morarame oya xine emero ekarōko mana jomi poe ekaroporyhtao oya xine.

²⁴ Ypoe onekaropopitopyra ro matose Papa a. Ekaropotoko eya, apoitohme oya xine, tãkye yronymyryme oehtohkõme.

Tonetupuhpynõ esẽ poremãkaponeme mã Jezu

²⁵ — Osemazuhme tupimã ke kuamorepatose. Okynã pyra morohne ke ãmorepakehtoryõko ase. Tupimãkara ke ãmorepatorõko ase Papa poko.

²⁶ Morara ahtao jomi poe ekaropõko matose Papa a. Morara exiryke: “Ekaropõko ase Papa a,” kara exiõko ase. Amarokõ rokẽ oturũko matose tophome Papa a,

²⁷ opyno xine Papa exiryke. Ypyno oexirykõke mã opyno xine roropa mã Papa, aepyhpyryme Papa poe tonetupuhse roropa oya xine jexiryke.

²⁸ Papa maro ehxĩpo tooehse ywy tarona. Seromaroro ytõko ropa ase taroino Papa a ropa, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁹ Ynara tykase ipoetory tõ eya:

— Seromaroro zae rokẽ yna zurũko mase. Tupimã ke pyra yna muruno.

³⁰ Emero zuaro mase. Seromaroro oenetupuhnõko ynanase. Oturupono se pyra roropa mase, zae rokẽ tõturuse oexiryke. Morara exiryke Ritonõpo poe aepyhpyryme oenetupuhnõko ynanase, tykase toto eya.

³¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Seromaroro menetupuhtou?

³² Yrome okynã pyra matose epãko oesaka xine. Urumekãko matose oenaroxirykõke. Toiroro exiõko ase. Yrome toiroro nymyry pyra ase. Papa maro ase.

³³ Morara exiryke kuurutou moro poko, torëtyke pyra oehtohköme, ypoetoryme oexiryköke. Jenetupuhpynõ õsanumatorỹko repe. Orëpyra ehtoko. Jenetupuhpynõ esë poremäkapõko ase.

17

Jezu oturutopõpyry Tummy maro

¹ Morarame tõturukehse tahtao, kakoxi Jezu tõsenuhmase. Ynara tykase ynororo:

— Papa, seromaroro jorihtoh po toehse nase. Ime jexiry enepoko imehnomo a. Morarame kuakorehmako ime oexiry enepotohme imehnomo a.

² Emero esëme tyripose ywy oya, toto kurãkatohme, jenetuputyhpõkõ orihpyra ehtohme jumanatome.

³ Ynara ahtao orihpyra exiiko toto, Ritonõpome nymyry oenetuputyryhtao toto a, onenehpohpyryme jenetuputyryhtao roropa eya xine.

⁴ Ime oehtoh tonepose ya sero nono põkomo a. Onyrohmanohpotopõpyry taotyhkanohse ya.

⁵ Papa, nono onyripyra ro awahtao ke amaro ehse ywy. Moro saaro kyriko ropa, amaro ime jehtopõpyry saaro.

⁶ — Sero põkõ jenetuputyhpõkõ tutuarõtanohpose ya opoko. Opoetoryme toh kynexine. Naeroro mokaro mekarone ya. Õmipona toh toehse.

⁷ Naeroro tuaro toehse roropa toto onekarohpyry poko. Ya onekarohpyry enetupuhnõko toto onekarohpyryme exiryke.

⁸ Onekarohpyry ya ekaroase eya xine. Totase toto a. Zae enetupuhnõko roropa toto. Amaroino

joehetopõpyry waro toto. Onenyokyhpyryme jenetupuhnõko toto.

⁹ – Kure toh tyriko, ãko ase oya Papa. Emero jenetupuhpynõ poko kara ase. Jenetuputyhpõkõ poko rokẽ morara ãko ase, opoetoryme toehse toto exiryke.

¹⁰ Ypoetory opoetoryme toh mana. Opoetory ro-ropa ypoetoryme toh mana. Morara exiryke ime jexiry enẽko imehnõ mana, kypoetory tõ eneryke tyya xine.

¹¹ Seromaroro oya ytõko ase. Sero nono rumekãko ase. Yrome kypoetory tõ sero nono onurumekara toto. Papa kurano, ewomako toto ajamitunuru ke, ya onekarohpyry panõ ke. Opoenõ oximaro osepynotokõme tyriko, kysã toto ehtohme.

¹² Toto maro jahtao towomase toto ya ajamitunuru ke. Jamihme kyriase Papa, toto ewomaneme. Toto onyhtomapopyra exiasene. Mokyro a rokẽ tonetupuhkehse ywy toiro, tymenekase ynororo tuãnohsẽme aehtohme, pake onekarotopõpyry ae ro.

¹³ Seromaroro ytõko ase oya. Morara exiryke morara ãko ase taro ro jahtao, tãkye ypoe toto ehtohme yronymyryme.

¹⁴ Onekarohpyry ekaroase eya xine. Morara exiryke mã toto zehno jenetupuhpynomo, tysã xine pyra toto exiryke, ysã toehse toto exiryke.

¹⁵ “Aroko toto taroino,” kara ase oya Papa. Yrome ewomako toto joroko tamuru toto onyryh-mara ehtohme.

¹⁶ Jenetupuhpynõ sã pyra ase. Morararo mã jenetuputyhpõkomo, jenetupuhpynõ sã pyra mã

toto.

¹⁷ Opoenõme tyriko toto, õmiry etaryke eya xine, zae õmiry exiryke.

¹⁸ Toto aropõko ase sero nono poro, zae imehnõ amorepatohme toto a, oya jenehpotopõpyry saaro nono pona.

¹⁹ Mokaro pyno jexiryke orihnõko ase, opoetoryme nymyry toto ehtohme.

²⁰ – Toto poko rokẽ pyra oturũko ase oya Papa. Imehnõ poko roropa, imeĩpo opoetoryme exiketõ poko oturũko ase. Kypoetory tõ omiry etaryhtao tyya xine jenetupuhnõko toh mana.

²¹ Ynara ãko ase oya Papa, osepyno tyriko toto, osepyno kuehtoh samo, ypyno oexiry samo, opyno roropa jexiry samo, osepyno roropa toto ehtohme, onenehpohpyryme jenetupuhtohme imehnomo a roropa.

²² Imehxo tyripose toto ya, ime jexiry tonepose oya exiryke eya xine osepyno toto ehtohme osepyno kuexiry samo.

²³ Toto maro ywy, ymaro omoro, oximaro yronymyryme toto ehtohme, onenyokyhpyryme jenetupuhtohme jenetupuhpynomo a, toto pyno oexiry enetupuhtohme roropa eya xine, ypyno oehtoh saaro.

²⁴ – Papa, wenetupuhpoase eya xine. Naeroro toto arory se ase jesaka, imehxo jexiry enepohtohme toto a. Ime jehtoh mekaroase ya ypyno oexiryke. Moino ro ypyno omoro, nono onyripi-topyra ro kuahtao.

²⁵ Papa kurano, awaro pyra sero põkomo. Yrome awaro ase. Moxiã roropa awaro toehse. Jenehpotopõpyry waro toehse toh oya.

²⁶ Opoko tutuarõtanohpose toh ya. Toto tuarõtanohpõko ro ywy, ypyno oexiry waro toto ehtohme, asamo ypyno toto ehtohme roropa, jũme toto maro jehtohme, enara, tykase Jezu Tummy netaryme.

18

Jezu apoitopõpyry
(*Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Ruka 22.47-53*)

¹ Morarame tõturukehse Jezu ahtao Tummy maro, toytose typoetory tõ maro. Keterõ iporiry mõpozakoxi toytose toto tupito pona.

² Moro waro kynexine Juta Jezu ewokane. Morotona Jezu ytokehpyra ehse typoetory tõ maro rokene.

³ Morara exiryke morotona toytose Juta, tupito pona. Tymaro soutatu tõ tarose Ritonõpo Tapyĩ erase tõ maro. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary naropotyã mokaro kynexine, parixeu tõ naropotyã roropa kynexine. Typyreke toytose toto. Tozure roropa toytose toto, koko exiryke.

⁴ Morarame tuaro kynexine Jezu, towokary waro. Toorikyry waro roropa kynexine. Morara exiryke toto õpatakãmase toytose ynororo. Ynara tykase eya xine:

— Onoky zupĩko matou? tykase.

⁵ — Jezu Nazare pono, tykase toto.

— Ywy ha Jezu, tykase ynororo eya xine.

Juta mokaro maro kynexine, Jezu ewokane.

⁶ Morarame: “Ywy ase,” kary etaryke tyya xine mya roropa toeramase toto. Nono pona toepukase roropa toto.

⁷ Tõturupose ropa Jezu eya xine:

— Onoky zupĩko keh matou? tykase ynororo.

— Jezu Nazare pono, tykase toto.

⁸ — Ywy ase Jezu, ykahxo puhko oya xine. Jupiryhtao oya xine, moxiã aropotoko ropa, tykase ynororo eya xine.

⁹ Pake Tummy maro tõtururuhtao ynara tykase Jezu: “Papa, onekarotyã ya poko ase tome-seke. Toto onyhtomapopyra exiasene,” tykase. (Morara exiryke ynara tykase ynororo Juta tomo a: “Jupiryhtao oya xine, moxiã aropotoko ropa,” tykase Jezu eya xine. Tõmihpyry ae ro morara tykase Jezu eya xine.)

¹⁰ Ximão Peturu kynexine tytapemake. Moro tapema ke imepỹ akotyry se kynexine. Jezu ewomary se repe. Yrome Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto rokẽ typanasahkase eya. Tapurose rokẽ eya. Mokyro poetory esety kynexine Mauku.

¹¹ Ynara tykase Jezu:

— Atapemã tyriko ropa ã aka. Osepynoh wekaroh? Osepyno pyra reahse. Papa omipona ase jorikyry ponãmero, tykase Jezu Peturu a.

Jezu arotopõpyry Anasa ãpataka

¹² Morarame Jezu tapoise soutatu tomo a.

¹³ Tymyhse tarose eya xine Anasa ãpataka. Anas, Kaipa meretamuru kynexine. Kaipa Ritonõpo maro oturuketõ tuisary kynexine.

¹⁴ Mokyro ynara kahpõ kynexine juteu tomo a pake Jezu orikyry poko: “Kurehxo toiro orikyry kuewokõme, orihpyra kuehtohkõme emero porehme,” kahpõ kynexine juteu tomo a.

*“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry Peturu a
(Mateu 26.69-70; Maku 14.66-68; Ruka 22.55-57)*

¹⁵ Jezu tokahmase Ximão Peturu tomo a imepỹ Jezu poetory maro. Mokyro, Peturu marõ waro kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary. Morara exiryke tomõse ynororo Jezu maro jarakapyhpyry aka, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary esaka.

¹⁶ Peturu omõpyra kynexine aporo. Jarakapyhpyry eutary myhto kynexine. Morarame mokyro Ritonõpo maro oturuketõ tuisary zuaro ehtoh kýtone mya roropa Peturu poko. Kynoturune aporo nohpo a, apuru eraximane a. Peturu tonehse tymaro moro taka rahkene.

¹⁷ Ynara tykase nohpo Peturu a:

— Jezu poetoryme pyrah mah? tykase, tõturupose.

— Arypyra, tykase Peturu.

¹⁸ Morarame osũtoh tukase soutatu tomo a, kõxikene toexirykõke. Osũnõko toh kynexine apoto myhto. Morarame toto a toytose Peturu osũse roropa. Xikihme rokẽ kynexine ynororo.

*Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ãpataka
(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Ruka 22.66-71)*

¹⁹ Morarame Jezu a tõturupose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ipoetory poko, inamorepatopõpyry poko, enara.

²⁰ Ynara tykase Jezu eya:

— Jarao rokẽ uruase toto, atamorepatoh tao, Ritonõpo Tapyĩ tao amorepasene toto, juteu tõ

oximōtoħ tao, enara. Tonesēme rokē amorepase toto.

²¹ Morara exiryke oty katoħ oturupōko mah ya. Jetaħpōkomo a ekaropoko ynamorepatopōpyry poko. Jomihpyry waro mǎ toto, totase tyya xine exiryke, tykase Jezu eya.

²² Morarame Jezu omiry etaryke tyya tōtāmase soutatu a.

– Ritonōpo maro oturuketō tuisary onypoiħtopyry exiko, tykase ynororo Jezu a.

²³ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Azahkuru jaħtao, oty azahkuru kynahko? Azahkuru jeħtoħ ekaroko moxiamo a etatoħme. Yrome zae rokē jomiry aħtao jētāmara exiko, tykase Jezu soutatu a.

²⁴ Morarame Kaipa a Jezu aropone Anasa a, tymyhse ro. (Kaipa roropa Ritonōpo maro oturuketō tuisary kynexine.)

“Jezu waro pyra ase,” katopōpyry ropo Peturu a (Mateu 26.71-75; Maku 14.69-72; Ruka 22.58-62)

²⁵ Peturu osūnōko ro kynexine. Ynara tykase imehnō eya, tōturupose:

– Mokyro poetoryme pyra hma? tykase toto, tōturupose Peturu a.

– Ý, Ipoetoryme pyra ase, tykase, Peturu a tozuhse toto.

²⁶ Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto moroto kynexine. Peturu nypanakahpyry ekyry kynexine. Ynara tykase ynororo Peturu a:

– Omoro make tupito po? tykase.

²⁷ – Arypyra, ywy kara akene, tykase Peturu. Mame kuratiri totase eya.

*Pirato ĕpataka Jezu ehtopõpyry
(Mateu 27.1-2,11-14; Maku 15.1-5; Ruka 23.1-5)*

²⁸ Morarame Jezu tarose ropa toto a Kaipa tapyĩ tae kowenatu tapyĩ konõto taka. Ĕmehsasaka kynexine. Kowenatu tapyĩ taka omõpyra juteu tõ tuisary kynexine tyyrypyhpyke toexirykõino, Paxikoa pona tõtuhtohkõme.

²⁹ Morara exiryke tutõtase Pirato tapyi tae, toto ĕpatakãmase. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty popyra ehtoh poko mose hxirõko matou? tykase.

³⁰ Ynara tykase juteu tuisary tõ eya:

– Ajoajohpe pyra mose ro ahtao, oya onenehpyra ynanexiry, tykase toto.

³¹ Ynara tykase Pirato:

– Amarakõ ikuhtoko atamurukõ nymerohpyry poe, tykase eya xine.

Yrome ynara tykase toto eya:

– Omoro ro ikuhko kowenu omi poe aorihmapotohme. Kowenu omi poe ahno anaorihmaposaromepyra ynanase, tykase toto eya.

³² Morara tykase toto Jezu omihpyry ae ro wewe pokona exixihmary poko. “Kapu ae Ayhtohpyry anõnõko mã toto wewe pokona,” katopõpyry ae ro eya. Morara tykase juteu tomo, aomihpyry ae ro.

³³ Tapyi taka toytose ropa Pirato. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Juteu tõ tuisaryme mahno? kynako kynoturupone Jezu a.

³⁴ Ynara tykase Jezu eya:

– Āmoreme tokoh morara āko ma ya? tykase.

³⁵ – Arypyra, ekaropõko rokẽ ase, juteume pyra jexiryke. Oekyry tõ kuh oekarõ ya hko. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ roropa oekarõ toh ya. Otyh mypokõnopyahse? tykase ynororo eya, tõturupose.

³⁶ – Ywy, sero po tuisame pyra ase. Sero po tuisame jahtao ypoetory tõ jewomary, japoipopyra toh exiry juteu tomo a. Tuisame pyra ase taro, tykase Jezu eya.

³⁷ Ynara tykase Pirato:

– Tuisame nymyry mah? tykase.

Ynara tykase Jezu eya:

– Zae morara mykano, tuisame jexiry poko. Morome ro tooehse ywy sero nono pona, zae rokẽ imehnõ zurutohme. Zae exiketõ jomiry etãko, emero porehme.

³⁸ – Oty moro zae exiry? tykase Pirato eya.

Jezu ekarotopõpyry aorihmapotohme

(Mateu 27.15-31; Maku 15.6-20; Ruka 23.13-25)

Morarama mya roropa tutõtase ropa Pirato. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kure rokẽ nase ynororo, orihpỹme.

³⁹ Yrome toipe matose Paxikoa riryhtao oya xine imenekãko toiro orihpỹme ehtohme. Itũtanohpõko ropa matose ya orihpyra aehtohme. Mose ro se pyra hmatou otuisarykõme, kynako eya xine repe.

⁴⁰ Yrome ise pyra toh kynexine ipunaka.

– Arypyra, ise pyra ynanase. Parapa se rokẽ ynanase, tykase toto Pirato a.

Mokyro Parapa kynexine karimotakehpyny.

19

¹ Morarame Jezu typipohpose Pirato a.

² Mame omoxino risē tyrise zuhpokoxi parimã sã tyrihpyry soutatu tomo a: “Tuisame mase,” katohme tyya xine. Eunohtohme rokē tyrise eya xine. Mame upo ke kurã ke tupohtose eya xine roropa.

³ Morarame eya tooehse toto, imehnõ soutatu tõ tooehse.

— Tuisa konõto, juteu tõ tuisary, tykase toto Jezu a, ipoihtõko rokē toh kynexine. Morarame tõtātāmase eya xine tomarykõ ke.

⁴ Morarame Pirato tutūtase ropa tapyi tae. Ynara tykase ynororo imoihmākomo a:

— Mokyro enehse ropa ytõko ase onenerykõme. Aorihmapory se pyra ase. Oty pokoinohxo aorihmapõko ha, tykase Pirato eya xine.

⁵ Naeroro tutūtase Jezu tuhpõke, omoxino risē ke. Tupoke kurã ke roropa kynexine.

— Mose ro ynoro. Enetoko ke, tykase Pirato eya xine.

⁶ Morarame Jezu eneryke tyya xine ynara tykase toto opore:

— Wewe pokona exixihmapoko aorihtohme. Wewe pokona exixihmapoko aorihtohme, tykase toto. Jamihme tõmitase toto.

Ynara tykase Pirato eya xine:

— Amarakõ arotatoko. Exixihmatatoko. Ywy aorikyry se pyra ase repe. Morara exiryke arotoko, tykase eya xine.

⁷ Ynara tykase juteu tomo:

– Yna tamuru omihpyry poe aorikyry se ynanase. Ritonõpo mũkurume tõsekarose exiryke aorihmapory se ynanase.

⁸ Morara kary etaryke tyya Pirato tõserehse ita-murumehxo mokaro omiry etaryke tyya.

⁹ Kynomõne ropa tapyi taka Jezu a oturupose.

– Ozeh mahno? kynako kynoturuzomopone ropa eya.

Yrome onezuhpyra kynexine Jezu.

¹⁰ Ynara tykase Pirato eya tozuhzomopyra exiryke:

– Oty katoh jezuhzomopyra mah? Tuisame ase. Otũtanohpory se ropa jahtao otũtanohpõko ase. Yrome oexixihmapory se jahtao oexixihmapõko ase, tykase ynororo.

¹¹ Ynara tykase Jezu Pirato a:

– Tuisame oehtoh onekaropyra Ritonõpo ahtao, tuisame pyra mexiry. Yrome tuisame oehtoh tokarose Ritonõpo a exiryke sã rokẽ tuisame mase toehse. Mokyro rokẽ hxirõkohxo mã Ritonõpo jekarohpõ oya. Ohxiropyrahko mana, tykase Jezu eya.

¹² Morara kary etaryke tyya Jezu tũtanohpory se ropa toehse ynororo ipunaka. Yrome juteu tõ sekere tykase opore:

– Mokyro tũtanohpory ropa ahtao oya Ìperatu epeme pyra mase exĩko. “Tuisame ase,” kahpõ mã Ìperatu epeme pyra mana, tykase toto Jezu poko.

¹³ Morara kary etaryke Jezu tarose ropa eya jarãnaka ropa. Morarame typorohse Pirato, terekatu porohtoh pona. Moro esety Topu risẽ zara (juteu tõ omiry ae moro esety Kapata).

14 Mame tōmehse. Moro ae ro kokonie pukuro Paxikoa rīko toh kynexine. Ynara tykase Pirato juteu tomo a:

– Mose otuisarykomo, tykase eya xine.

15 Mame ynara tykase toto eya:

– Etapapoko ty! Etapapoko ty! Wewe pokona exixihmapoko, tykase rokē toh Pirato a.

– Otuisarykō exixihmapory se hmatou, wewe poko hna? tykase eya xine Pirato.

Mame ynara tykase toto eya:

– Toiro tutuisake ynanase. Īperatu rokē mā yna tuisaryme, tykase Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo Pirato a.

16 Morarame soutatu tomo a Jezu tokarose rahkene, wewe pokona exixihmatohme eya xine. Mame Jezu tarose soutatu tomo a rahkene.

Jezu exixihmatopōpyry

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Ruka 23.26-43)

17 Toxixihmatoh tarose roropa eya. Toytose toto ypy pona. Ypy esety Upuhpōpo. (Eperou omiry ae moro esety Koukota kynexine.)

18 Moroto wewe pokona Jezu toxixihmase eya xine. Imehnō roropa toxixihmase wewe pokona eya xine Jezu maro. Toiro Jezu apotunuru wino toiro ipozery wino, enara.

19 Morarame wewe tymerose Pirato a rahkene. Jezu apō pokona tynymerohpyry tyrise eya emero tonesēme. “Jezu Nazare ponō juteu tō tuisary,” me tymerose eya.

20 Moro tonese juteu tomo a tuhke, atameke pyra pata exiryke exixihmatopōpyry a. Oseruao

omi kynexine tymerose eya, epereu omiry ae, raĩ omiry ae, kyreku omiry ae. Enara kynexine tymerose eya.

²¹ Ynara tykase Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, juteu tõ tamuximãkomo:

— Juteu tõ tuisaryme onymeropyra exiko. Ynara rokẽ imeroko: “Ywy ase juteu tõ tuisaryme,” katoh rokẽ imeroko morotona, tykase toto eya.

²² Ynara tykase Pirato eya xine:

— Ynymerohpyry onytyromara ase. Ah morara rokẽ nexino, tykase eya xine ynororo.

²³ Morarame Jezu toxixihmase ahtao wewe pokona soutatu tomo a, zuponỹpyry tapiakase eya xine tupõkõme. Asakoropane soutatu tõ kynexine. Mame upo mosã tapoise roropa eya xine ixixĩpyny, tytororo exikety.

²⁴ Ynara tykase toto:

— Onyxihxihkara sehtone. Topu pisarara rokẽ sematone upo mosã apoitohme kyya xine, tykase toto. Morara kynako toto pake Ritonõpo nekarotopõpyry ae ro:

“Juponỹpyry apiakãko toh mana, tupõkõme.

Topu pisarara emãko toh mana juponỹpyry mosã apoitohme tyya xine,”

katopõpyry ae ro urutõ komo a. Morara tyrise soutatu tomo a rahkene.

²⁵ Moroto kynexine Jezu eny. Exixihmatoh myhto kynexine ynororo typaxiry maro. (Imehnõ nohpo tõ maro kynexine, Maria maro. Kyropa pyty Maria kynexine.) Maria Matarena roropa, enara toh kynexine moroto.

²⁶ Morarame tyse enene Jezu. Tonuru zamaro exikety enene roropa. Ynara tykase ynororo tyse a:

– Aja, omũkurume mose tyriko, tykase tyse a ynororo.

²⁷ Morarame typoetory a ynara tykase roropa ynororo:

– Mose asame tyriko, tykase eya. Morara exiryke Jezu enỹpyry tarose tyya tytapyĩ taka ty-marõme aehtohme.

Jezu toorihse rahkene

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Ruka 23.44-49)

²⁸ Morarame toerohtopõpyry otyhkary waro toehse Jezu. Morara exiryke Ritonõpo omihpyry ae ro:

– Tuna se hano, tykase ynororo.

²⁹ Moroto kynexine kasana taõke uwa eukuru ikataĩ exikety ke. Morarame mauru panõ tyrise myxiry potyry pokona, moro eukuru anỹtohme, Jezu ohpatohme.

³⁰ Ëxĩpo ynara tykase ynororo eya xine:

– Epo. Notyhkano, tykase toerohtopõpyry poko.

Morarame morara kaxĩpo sã rokẽ toetywykase zupuhpyry. Kynorihne rahkene.

Jezu ekepyry tuose warata ke soutatu a

³¹ Morarame juteu tõi tuisary tõi tõturusẽ Pirato maro. Ynara tykase toto:

– Wewe pokona exixihmatyã jaximorykõ zehpyry etapapoko axĩ toto orihthohme, toto outohme ropa wewe poe. Morara se ynanase sexta-feirame exiryke. Ahno ekepyry nomory se pyra ynanase

wewe poko oserematohme exiryke. Paxikoame exiryke roropa, tykase toto.

³² Morarame soutatu tō toytose wewe pokona exixihmatyã etapazomose jaximorykō pokona, axĩ toto orihtohme. Osemazuhme Jezu maro exixihmatyã jaximorykō pokona totapazomose eya xine.

³³ Morarame Jezu tonese tyya xine ahtao aorikyry tonese eya xine. Morara exiryke jaxiry pokona onetapara toh tokurehse toorihse exiryke.

³⁴ Toiro soutatu a tuose warata ke ikumikyhny aka. Tuotopōpyry ae munu axĩ tutūtase tuna maro.

³⁵ Moro tonese ya. Morara exiryke moro poko ourutorỹko ase. Zae aehtoh waro yna exiryke, zae jexiry waro roropa ase. Morara exiryke zae rokē ynmerohpyry mǎ moro poko, enetupuhtohme oya xine.

³⁶ Morara kynexine, pake Ritonōpo nymeropohpyry ae ro: “Jehpyry onyhmpyry mǎ toto,” katopōpyry ae ro, urutō komo a, onytahkara toh kynexine.

³⁷ Moro roropa pake Ritonōpo nymeropohpyry ae ro: “Tunuwohpyrykō enēko rokē mǎ toto,” katopōpyry ae ro urutō komo a tunuwohpyrykō tonese rokē eya xine.

Jezu zonētopōpyry

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Ruka 23.50-56)

³⁸ Morarame Joze moroto kynexine, Arimatea pono. Toytose ynororo Pirato a. Ynara tykase:

— Jezu ekepyry se ase zonētohme, tykase ynororo Pirato a. (Joze Jezu poetoryme kynexine. Yrome juteu tō tuisary zuno toexiryke tokare

pyra rokẽ Jezu poetoryme ynororo kynexine.)
Morarame:

— Aroko, tykase Pirato exiryke Jezu ekepyry arone rahkene zonẽtohme.

³⁹ Mame Joze maro Nikotemu kynexine. Jezu ekepyry arotosome kynexine. Nikotemu mokyro, pake orihpyra ro Jezu ahtao koko aytohpyry Jezu enese. Mokyro a tauku panõ tarose, 35 kirume, ixtaratume otoxie mira, aroe tõ maro.

⁴⁰ Jezu ekepyry tapoise eya xine, tyõtose eya xine kamisa kurã ke ixtaratu maro. Typutuputohmase roropa toto a ixtaratu panõ ke jõtoryhtao. Toipe juteu tomo morara ehse tokepyrykõ zõtõko, ipomãko zonẽtohme.

⁴¹ Moe pyra tupito kynexine Jezu exixihmatopõpyry a. Moroto kynexine zonẽtopo, topu tyrisenano, moro tupito po. Imepỹ ekepyry ononẽpitopyra kynexine moro aka.

⁴² Morarame yrokokoro juteu tõ oserematohme exiryke, moe pyra otonẽtoh exiryke roropa, moro aka rokẽ tonẽse eya xine tãtaryporykõke.

20

Jezu ãsemãtopõpyry ropa

(Mateu 28.1-8; Maku 16.1-8; Ruka 24.1-12)

¹ Morarame pakeimo toytose Maria Matarena, xinuxinukutume ro ahtao, nomĩko ae, okepy esaka. Morarame okepy apuru tysyryhmase tonese nohpo a topu risemy.

² Morarame moro eneryke tyya toeramase ropa ynororo. Tururume toytose ropa ynororo Ximão Peturu tõ zuruse. Peturu maro Jezu zamaro exikety kynexine. Ynara tykase nohpo eya xine:

— Esae Jezu ekepyry tarose kynako imehnomo a. Aza tarose kynako otarame? tykase ynororo eya xine.

³ Morarame Peturu tō toytose Jezu poetory imepỹ maro tururume, Jezu ekepyry esahpyry enesē.

⁴ Asakoro toytose toto tururume. Yrome Peturu tymotyẽkase imarono a. Imarõ toeporehkase osemazuhme okepy esahpyry pona.

⁵ Moroto tupueh tykase tahtao kamisa tonese eya, okepy zõtỹpyry, eutahpyry ao. Yrome omõpyra ynororo kynexine.

⁶ Morarame ïkapo Peturu tooehse. Tomõse ynororo okepy esahpyry aka. Eya tonese okepy zõtỹpyry moro ao.

⁷ Zupuhpyry zõtỹpyry tonese roropa eya. Imyhto tonese eya. Atakahpo kara kynexine.

⁸ Morarame mokyro osemazuhme aepyhpyry tomõse roropa. Moro eneryke tyya Jezu ãsemãtopõpyry tonetupuhse eya.

— To! Tõsemãse ropa nae, tykase tyya rokene.

⁹ (Ritonõpo omihpyry poko tuarõtara ro toh kynexine Jezu ãsemamyry ropa poko aorihxĩpo.)

¹⁰ Morarame toytose ropa toto tytapyĩkõ taka.

*Tõsenepose ropa Jezu Maria Matarena a
(Mateu 28.9-10; Maku 16.9-11)*

¹¹ Morarame Maria xitãko kynexine okepy eutahpyry myhto. Morarame tupueh tykase tyxityaryhtao ro. Eutary aka tõsenuhmase.

¹² Morarame Ritonõpo nenyoyhtyã tonese eutary ao, asakoro, upo karimutumã ao toto. Moro tao typorohse toh kynexine, Jezu ekepyry esahpyry

pona. Toiro zupuhpyry esahpyry wino, toiro ipupuru esahpyry wino roropa.

¹³ – Xihxi, oty katox xitāko mah? tykase toto, tōturupose.

Ynara tykase Maria:

– Utuisary tarose imehnomo a. Otarāme aza tarose toto a? Zuario pyra ase, tykase nohpo eya xine.

¹⁴ Morara kaxīpo toeramase ropa ynororo. Jezu tonese tỹkae xikihme. Yrome imepỹme tokarose nohpo a.

¹⁵ – Oty katox xitāko mahno? Onoky zupīko mahno? tykase Jezu nohpo a.

Tupito eraseme tokarose nohpo a. Ynara tykase ynororo eya:

– Mokyro tarose oya ahtao kuuruko, zuaro jeh-tohme, ekepyry enehse ropa jytotohme, tykase nohpo eya.

¹⁶ – Maria, tykase Jezu eya.

Tōsenuhmase ynororo. Ynara tykase epereu omiry ae:

– Raponi! tykase nohpo, (Amorepatono, kary.)

¹⁷ – Apoipointo pyra exiko. Onuhpyra ro ase Papa a. Morara exiryke ytoko. Jakorō tō zuruta ypoko. “Jezu eneno,” kaxita toto a. “Ytōko mā rahkene Tummy a, Kumykomo a, Ritonōpo a, Kyrihpōkomo a,” kaxita, tykase Jezu nohpo a.

¹⁸ Morarame Jezu poetory tomo a toytose.

– Jezu eneno, tykase nohpo toto a.

Morarame Jezu omihpyry tokarose nohpo a, kaxiko katopōpyry tokarose ropa eya xine.

*Tõsenepose ropa Jezu tymarõkomo a
(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Ruka 24.36-49)*

¹⁹ Morarame tykohmãse ahtao nomĩko ae ro tõximõse Jezu poetory tomo tapyi tao. Tapyi omõtohtonõ tapuruse toto a, juteu tuisary tõ zuno toexirykõke.

Morarame Jezu tooehse toto rãnaka. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Torëtyke pyra ehtoko, tykase eya xine.

²⁰ Morara kaxĩpo tomary tonepose eya xine. Tuotopõpyry roropa tonepose eya xine warata eutahpyry tukumikyhny po tonepose eya xine. Tâtäkyemase toto Jezu eneryke tyya xine.

²¹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Torëtyke pyra ehtoko. Jenyohtopõpyry saaro Papa a oenyohorõko ase, tykase Jezu eya xine.

²² Morara kaxĩpo puu tykase ynororo toto pona. Ynara tykase eya xine:

— Ritonõpo Zuzenu ekarõko ase oya xine. Aomipona ehtoko.

²³ Imehnõ rypyry tykorokapose oya xine ahtao, toto rypyry korokãko Ritonõpo mana. Yrome iirypyrykõ onykorokapopyra awahtao xine Ritonõpo a, iirypyryme ro toht mana, tykase Jezu eya xine.

Tome maro Jezu ehtopõpyry

²⁴ Toiro Jezu poetory moroto pyra kynexine. Tome pyra kynexine. Kamaramanõpo wãtasẽ pyra kynexine, toto rãnaka Jezu tooehse ahtao.

²⁵ Morarame Tome tonese ropa tyya xine ahtao:

— Jezu ynaneneno, tykase toht eya repe.

Yrome ynara tykase ynororo:

– Perẽku eutahpyry enery se ase emary poko. Jemary onẽmara jahtao perẽku eutahpyry aka, warata eutahpyry aka roropa: “Ajohpe,” ãko ase. Onenetupuhpyra ase. Mãpyra jemary tõmase ya ahtao: “Ajohpe pyra ro,” ãko ase, tykase ynororo eya xine.

²⁶ Toiro semana taropose ahtao tõximõse ropa Jezu poetory tomo, tapyi tao. Tome roropa toto maro kynexine rahkene. Tapyi tysorotohtose repe. Yrome Jezu tooehse toto rãnaka. Ynara tykase eya xine:

– Torẽtyke pyra ehtoko, tykase ropa eya xine Jezu.

²⁷ Morarame Tome a ynara tykase ynororo:

– Jemary eneko. Oemahxiky tyriko sã aka, perẽku eutahpyry aka. Oemary tyriko ukumiky-hny aka roropa warata eutahpyry aka. “Ajohpe” kara exiko jẽsemãtopõpyry ropa poko. Wene-tupuhko, tykase Jezu eya.

²⁸ – Jesẽ mase. Ritonõpome mase, tykase Tome.

²⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Wenetupuhnohxo rahke? Osenepõ puh oya rohke. Imeĩpo tãkye kuhse imehnõ exĩko mana jenepyra ro ahtao jenetuputyryke tyya xine, tykase Jezu eya.

Oty katohme sero pape tymerose João a

³⁰ Tuhke rokẽ tyjमितunuru tonepose Jezu a typoetory tõ neneryme. Yrome morohne poko onymeropyra ase.

³¹ Ynara rokẽ tymerose sero poko ya nase, Jezu enetupuhtohme oya xine Ritonõpo nymenekahpyryme kukurãkanekõme. Morarame

Ritonõpo mūkurume enetuputyryhtao orihpyra exĩko matose jũme, katoh rokẽ tymerose ya.

21

Jezu osenepotopõpyry ropa 7mãkomo a

¹ Moromeĩpo tõsenepose ropa Jezu typoetory tomo a ikuhpo ehpio, Tiperiate ehpio. Ynara kynexine toto moroto,

² Ximão Peturu tõ oximõme kynexine Tome maro, Natanaeu maro, Zepeteu mūkuru tõ maro, imehnõ asakoro Jezu poetory tõ maro. (Natanaeu Kana põ kynexine. Karirea rãnaõ põ kynexine. Tome kamaramanõpo wãtasẽ kynexine.) Enara toh kynexine moroto.

³ Morarame ynara tykase Peturu eya xine:

– Urakanase ytõko ase, kana anỹse, tykase toto a.

– Amaro ytõko ynanase, tykase toto eya.

Morarame toytose toto. Kanawa aka tõtyrise toto. Moromeĩpo toytose toh rahkene. Kana anỹse tõmehse toto. Yrome ananỹpyra tokurehse toto.

⁴ Mame xixi porehkaryhtao Jezu tonese toto a tuna ehpio. Yrome zuaro pyra toh kynexine, ahnome rokẽ tokarose eya xine.

⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Aimo tomo, onoky manỹtou? tykase toto a.

– Arypyra, kana ananỹpyra ynanekurehno. Toiparo rokẽ ynanẽmehno, tykase toto eya.

⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Tarãpa ematoko ropa moino akoxi ãpotunurukõ winakoxi, kana anỹtohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

Morara exiryke tarãpa tomase ropa eya xine tapotunurukõ winakoxi. Morarame anymyry se ropa toehse toh repe. “Somoky ykaxi,” tykase toh repe. Tẽ omoxĩ toehse kana ke. Itamurume kana exiryke, omoxĩ toehse.

⁷Ynara tykase Jezu zamaro exikety Peturu a:

– Kutuisarykõ mokyro, tykase. Morara kary etaryke tyya tupõ tamuruse ropa Ximão Peturu a, osemazuhme touse tyya exiryke toerohtohme. Morarame kuhparo tykase Peturu nakuaka, Jezu maro toytotohme.

⁸Mokaro imehnõ Jezu poetory tõ kanawae rokẽ ehpikeksi ropa toytose toto. Kuremyẽme tarose tarãpa eya xine. Tuna ehpiry moe pyra kynexine, otarame sã meturume rokene.

⁹Morarame toeporehkase toto ahtao apoto tonese eya xine kana purutopo. Kana tonese epo epurũko wyi maro.

¹⁰ – Ananyhyhpyrykõ enehko xiaro, tykase Jezu.

¹¹ Kanawa aka toytose Ximão Peturu kana enehse. Kana moity tarose eya tarãpa ao, sororohme, Jezu a ekarotohme. Moroto kana tuhke, 153me tuhke exiry, yrome tarãpa ekororohpyra.

¹² – Otuhtokose, tykase Jezu eya xine.

“Onokyh mahno?” kary se toh kynexine Jezu a repe. Ihxipỹke toexirykõke, kara tokurehse toto zuaro toexirykõke roropa.

¹³ Morarame wyi tytohtohkase typoetory punero. Morararo kana tokarose eya xine.

¹⁴ Oseruao aehtoh moro kynexine aosenezomopory ropa typoetory tomo a tõsemãxĩpo ropa.

Peturu maro Jezu ehtopõpyry

¹⁵ Morarame tõtuhkehõpo xine ynara tykase Jezu Ximão Peturu a, (João mükuru Peturu kynexine).

– Ximão, moxiã motye ypyno mahno? tykase Jezu.

– Õ, opyno jexiry waro mase, tykase Peturu Jezu a.

– Ypyno awahtao ypoetory tõ pyno exiko. Kaneru esõ toky tõ poenõ pyno ehtoh sã poetohti pyno exiko, tykase Jezu eya.

¹⁶ Morarame tõturupose ropa Jezu:

– Ximão, ypyno mahno? tykase ropa eya.

– Õ, opyno jexiry waro mase, tykase ropa Peturu.

– Morara awahtao ypoetory tõ pyno exiko, kaneru esõ toky tõ pyno ehtoh sã toto pyno exiko, tykase Jezu eya.

¹⁷ Morarame Jezu tõturupose ropa oseruao:

– Ximão ypyno mahno? tykase ropa Jezu eya.

Morarame toemynyhmase Peturu: “Ypyno mahno?” katopõpyry oseruao Jezu a exiryke. Ynara tykase ynororo:

– Jesõ mase Jezu. Zuarõ mase emero porehme. Opyno jexiry waro mase, tykase Peturu eya.

– Morara ahtao ypoetory tõ pyno exiko. Kaneru esõ toky tõ pyno ehtoh sã ypoetory tõ pyno exiko, tykase ynororo Peturu a.

¹⁸ Mame ynara tykase ynororo eya:

– Poetome awahtao ãmoreme ometõ eary mykyry waro mexine, openetatoh pona oytotohme. Yrome tamuhpõme toehse awahtao

oemary myhnõko imehnõ mana aarotohme oytory se pyra oehtoh pona, tykase Jezu eya.

¹⁹ Moro poko Peturu turuse Jezu a aorikyry poko, kure Ritonõpo ehtoh enepory poko roropa imehnomo a. Mame ynara tykase ropa Jezu eya:

– Ymaro eropa. Jomiry ekarokose imehnomo a, tykase eya.

Imepỹ tymarõ maro Jezu ehtopõpyry

²⁰ Morarame tỹkakoxi tōsenuhmase Peturu. Jezu enuru zamaro exikety tonese eya. Jezu orihpyra ro ahtao eponaro aexihpyry kynexine Jezu a otuhtoh po. Ynara kahpõ kynexine Jezu a: “Onoky mokyro owokatõme,” kahpõ kynexine, Jezu orihpyra ro ahtao.

²¹ Mokyro eneryke tyya ynara tykase Peturu Jezu a:

– Mose ke? Otara mose ro exĩko nae? tykase ynororo tōturupose.

²² Ynara tykase Jezu eya:

– Aorikyry se pyra jahtao joepyry ropa momohnõko mana. Oty katoht oturupõko ma ipohko? Eropa hkoty, tykase Jezu eya.

²³ Morara exiryke moro poko tōturuse toto, Jezu poetory tomo:

– Otarãme orihpyra mokyro mana Jezu oepyry ropa ponãmero, tykase toh repe ipoko. Yrome: “Orihpyra mokyro mana,” kara Jezu toehse. Ynara tykase rokene: “Aorikyry se pyra jahtao joepyry ropa momohnõko mana,” tykase rokẽ ynororo.

²⁴ Ywy ase Jezu poetory. Morara exiryke moro poko ymerono onenerykõme. Ynymerohpyry waro matose, zae jexiry waro roropa matose.

Etyhpyry

²⁵ Tuhke rokẽ Jezu nyrytyamo. Tymeroze emero ahtao pape pokona, tuhke pape exiry. Otarãme sero nono motye exiry emero aerohtopõpyry tymeroze ahtao. Sero nono aerohtopõpyry merosẽ pune pyra exiry, emero Jezu nyrytyã tymeroze ahtao. Enara.

⏏
**Khmer Standard Version of the Holy Bible in
the Khmer Language of Cambodia**

Copyright © 1997, 2005 The Bible Society in Cambodia

⏏

© រក្សាសិទ្ធិដោយសមាគមព្រះគម្ពីរសកល

គ្រប់ ផ្នែក នៃ សៀវភៅ នេះ មិន ត្រូវ បាន ផលិត ឬ ប្រើប្រាស់ តាម ទំរង់ ឬ មធ្យោបាយ បែប អេឡិចត្រូនិក ឬ ម៉ាស៊ីន ណាមួយ រួម ទាំង ការ ថត ចម្លង អាត់ សំលេង ផ្ទុក នូវ ទិន្នន័យ ប្រព័ន្ធ ណាមួយដែលអាចយកមកប្រើ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរកម្ពុជា។ ប្រសិនបើ មានការដកស្រង់អត្ថបទគម្ពីរចាប់ពី ១០០០ខ ឡើងទៅ ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរ កម្ពុជ

Quotations of the Bible in Khmer Standard Version in any form, must obtain written permission from the Bible Society in Cambodia if the quoted material is inclusive of at least 1,000 verses, or a copy of any book wholly or partially, which amounts to 50% of the book quoted. For any long quotation, notice of copyright must appear as follows: Text copyright © 1997, 2005 United Bible Societies. Used by permission.